

GAZDASÁGI LAPOK

88. szám.

Megjelenik minden vasárnap

1908. Augusztus 16.

VIZMENTES

PONYVÁK

HAZAI GYÁRTMÁNY!

VITORLAVÁSZON-

PONYVÁK

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Gyár: LAJTA-SZENT-MIKLÓS (Sopronmegye).

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, IV. KER., DEÁK FERENCZ-UTCZA 3. SZÁM.

GABONAZSÁKOK

VIZMENTES
SÁTRAK,

KÖPENYEK,
LÓTAKARÓK,
VEDREK, TÖMLŐK.

EGOLCSÓBB
BEVÁSÁRLÁSI
FORRÁS!

MINTÁK ÉS ÁR-
JEGYZÉK INGYEN
ÉS BÉRMENTVE.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, min-
legolcsóbb foszforsavas mű-
munkákkal és árajánlat-

den növénynek legjobb és
trágyája. — Kivánatra szak-
tal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-ut 49. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól
és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárral és
tartalomjelzéssel van ellátva!

UTÁNZATTÓL SZÓLLÓ UTÁNZATTÓL
ÓVATIK! ÓVATIK!

sárgaság (clorosis) rákfenésedés (anthracnosis) ellen biztos véde-
kezési szer: Schloesing lecsapott vasoxydos kénpora

Lisztharmat ellen: Burgonya (kolompér) pero-
nosporája ellen: Schloesing permetező bordói
kénpora.

Szöllőfűrtperonosporája ellen: Schloesing lecsapott rézgáliczos
kénpora.

Szöllő peronosporája ellen: Üszög ellen:
Schloesing permetező bordói pora. Vetőmagok csávázására:
Schloesing bordói pora.

Szállítás a rendelés vétele napján. — Ajánljuk Schloesing ver-
senyen kívüli — a világon legjobb — permetezőjét, háti kénfújtatóját
és kézi kénfújtatóját. Schloesing Frères & Cie részvénytársaság
Marseille (Franciaország). — Vezérképviselő Magyarországon
részére:

FRANKL ADOLF banküzlete

Budapest, VI., Eötvös-utca 19. — Saját ház. — Telefon 25 - 40.

Megbízható képviselet minden megyében.

Ismertetések, árjegyzékek minden érdeklődőnek készséggel és díjmentesen.
Védjegy földgömb. Védjegy Schloesing Marseille.

Uradaimnak, gazdák figyelmébe! Kitevően
értékesítünk!

Mintázott ajánlatokat ár megjelölésével kérünk: **Őszi borsó,**
őszi bükköny, szöszös bükkönyből, luczerna, ló-
here, biborhere, nyulzapukából és minden egyéb
takarmánymagvakból. **Szalma- és szénából.** Árusítunk
előnyös árakban: Erőtakarmányokat, Melasse-keverékeket,
zöld Melasset, műtrágyát stb.

„Agrikultura“ mezőgazdákot ellátó r.-t. Zoltán-utca 12.

Eredeti stassfurti

40%-os kálisót és kainitot

valamint az összes egyéb műtrágyákat legolcsóbb
áron szállítja

Kalmár Vilmos

a stassfurti kalisyndikátus vezérképviselője

Budapest, VI., Andrásy-ut 49.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 88,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-
rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők,
boronák,

sorvetőgépek, Planet jr. kapálók,
szecska- és répavágók, kukorica-mörzsolók, darálók,
örlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

AJÁNLIJA:

Szabad. rendszerű „Egyetlen“ magyar lenvető-
gépét 27 - 43 sorral. Szab. „Zala-Drill“ sorvető-
gépét. Különleges kukoriczavetőgépeket. Min-
dennemű gazdasági gépet elsőrangú kivitelben.

Szecska-, répavágó- és ekékéseket minta szerint. — Öntvényeket nagyban.

WEISER J. C.

gazdasági gépgyár és vasöntőde Nagy-Kanizsán.

Malomépitészet. Teljes szivattyuművek.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: minden egyes szó 4 fillér, csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be.

ZSÁK PONYVA KÖTÉL
POLLAK SÁMUEL SZEGED

Alkalmazást keresők.

Földmivessiskolát
 végzett, nőtlen, kovás igényű, jó írásu egyén megfelelő állást keres. — Czim: Kis Károly, Kemenesmihályfa.

Földmives iskolát
 végzett, 35 éves, kis családú egyén megfelelő állást keres. Czim: Csótár Ferencz, Tokoros, posta Czeldömölk.

Hirdetmény.
 A nagyszentmiklósi (Torontál m.) m. kir. földmivessiskolát a folyó tanévben több olyan kevésigényű, szorgalmas, jó magaviseletű nőtlen és családú egyén végzi, kik nagyon alkalmasak arra, hogy valamely uradalomban vagy gazdaságban a béresgazdai, kulcsári, magtárosi, munkafelügyelői vagy botosispáni állást méltóan betöltsék; kisebb gazdaságban önálló állásra is alkalmazhatók s az állást már szeptember hónapban elfoglalhatják. E teljesen megbízható egyének fellegadására nézve megkeresésre készséggel megteszi az ajánlatot a fenti m. kir. földmivessiskola igazgatósága.

Ispáni
 vagy kerületi segédtitkári állást keres mielőbbeni belépéssel tanintézetet végzett, nőtlen protestáns vallású, szerény igényű gazdász több évi gyakorlattal. Jártas külső és belső munkálatokban, tehenészetben és az egyszerű számvitelben. Bővebb információkat nyújt Szilassy Zoltán ur országgyűlési képviselő, Budapest, Köztelek; Kriek Aladár ur korona-uradalmi felügyelő Léván; Gróf Sándor ur uradalmi intéző Nógrád-Ecsege; Juhász Kálmán ur, intéző Nagy-Málason. Czim a kiadóhivatalban 1006. szám alatt.

Ispáni
 v. ehhez hasonló állást keres új évre kisebb gazdaság önálló kezelésére, földmives-iskolát jelesen végzett, 6½ évi gyakorlattal. Keresztény, 31 éves, kis családú, a gazdaság minden ágában, szőlőmivelésben teljesen szakképzett egyén. — Megkeresés: **Gondár György, Tács.**

Október hó 1-re
 ispáni, vagy ehhez hasonló nőst állást keres 26 éves, r. kath. vallású, 8 éves gyakorlattal, földmives- és középiskolát végzett egyén. Külső és belső munkálatokat, állattenyésztést, tehenészetet, valamint könyvelést és levelezést kellően képes vezetni. Szíves megkeresések 908. sz. alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Magyar Erdész erdészeti és vadászati szaklap Szerkeszti és kiadja IMECSEFALVI IMECSE BÉLA Borsod-Apátfalván. Előfizetési ár: Egész évre. . . 14 korona.

Betöltendő állások.

Segédtsiztnék
 felvétetik augusztus 1-i belépéssel alulirott bér gazdaságban egy szolid, jó házból való keresztény, gazd. akadémiát vagy intézetet végzett fiatalember. Fizetés meg egyezés szerint. Bizonyítványmásolatok küldendők **Bánluzsányi bér gazdaság, Bánluzsány** címre.

Gazdasági irnok
 kerestetik. Megkívánatik gazdasági akadémia vagy felsőbb tanintézet végzettsége. A magyar és német nyelvnek szóban és írásban való bírása. Évi fizetés 1200 korona, lakás, fűtés, szobatakarítás és világítás. Német nyelven megírott folyamodványok bizonyítványmásolatokkal felszerelve — melyek vissza nem küldetnek — a Pusztá-Rakonczási uradalomhoz u. p. Pusztá-Ecseg küldendők be.

21 gazdasági
 állást közöl a ma megjelent Országos Pályázati Közlöny. Ingyen mutatószámot küld a kiadóhivatal: József-körút 38., elfeladók Nap-utca 13.

Keresekek
 szeptember 15-ére történendő belépésre, nőtlen, keresztény, gyakorlattal, a magyar tót nyelvet feltétlenül bíró segédtsiztet; németül tudó előnyben részesül. Fizetés: teljes ellátás, havi 40—50 kor. Csak ezen feltételeknek eleget tevők küldjék be ajánlatukat bizonyítványmásolataikkal Michnik Gyula földbirtokos, Trebosztó, u. p. Turóczenyémárton címre.

A kuruczi
 gazdaságban egy segédtsizti állás október hó 1-én betöltendő. Fizetés 100 korona havonként, lakás, fűtés, világítás. Bizonyítványmásolatok, melyek vissza nem küldetnek, posta Vokány, Baranyamegye címzendők.

Gazdatiszt
 kerestetik, nős, ki képes 3000 holdas gazdaságot önállóan kezelni és hosszabb önálló gyakorlattal rendelkezik, gazdasági tanintézetet vagy gyakorlati vizsgával bír. Csakis sajátkezűleg itt részletes folyamodványok, bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, Kallós Sándor, Teréz-körút 3. küldendők. Személyesen csakis a meghívottak jelentkezhetnek. Állás október 1-én betöltendő.

Irnok
 kerestetik január 1-ére, megelőzőleg néhány hónapi (legkésőbb október hó elsejétől) gyakoronoki próbaidővel 2000 holdas gazdaságba. — Megkeresések címe: Földváry Tibor, Ötveny, Győr-megye.

Őszi szállításra előjegyezhető Reitter Oszkár főkapitány fajbaromfi-gazdaságában Nagybeeskereken fajtiszta telivér baromfiak:

	hím	tojó
angol emdeni liba	25.—	25.—
sárga orpington	10.—	8.—
fehér orpington	15.—	10.—
pekingi kacsá	10.—	8.—

Állami nagy aranyérmek. Külföldi és hazai legelső és legnagyobb kiüntetések, győzelmi díjak. Arad, Budapest I., Budapest II., Bécs, Belgrád, Lovrin, Nagybeeskerek, Nagyvárad, Pozsony, Pécs, Panscova, Szófia, Szatmár, Szabadka, Temesvár, Veszprém, Zenta.

GYÖZÖBELA ÉSTÁRSA BUDAPEST
SZIVATTYÚS ÉCSKENDŐ SZPECIALISTÁK
BÁRO ACÉL-UTCA 3. A VICSZINHÁZ MELLETT

Legjobb tejkannák

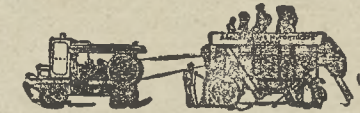

tejhűtők és tejpgazdasági eszközök kaphatók
Felső magyar tejpgazdasági gép- és eszköz-gyár FUCHS és SCHLICHTER
 Budapest, VI., Jász-utca 7.
ARJEGYZEK INGYENES BÉRMENTVE

Klett-Braun-féle szérumok sertésorbáncz, a borjuk fertőző tüdőlobja, tyukkolera, sertésvész és sertéspestis ellen!
 Előállítja ezeket **J. Hauf & Co. G. m. b. H. Feuerbach, Stuttgart** mellett. — Kaphatók kizárólag a „LABORATORIUM“ védőoltóanyagok termelésére részv.-társ.-nál Budapest, VI., Felsőerdősor 10. szám.

500 kor. jutalom
 annak, ki nekem november hó 1-re középirtokon önálló és állandó gazdasági állást szerez. 37 éves, r. kath. vallású, nőtlen vagyok. Képzettségem: reáliskolai érettség, tüztérítési vizsga, 15 évi gyakorlat, szakirodalmi munkásság. A tiszteletdíj a szerződés megkötésekor készpénzben kifizetetik. Megjegyzem, [hog]y eddig saját birtokunkat vezetem, mely azonban szüleim elhalálása után feldaraboltattott. Czim a kiadóhivatalban 1002. szám alatt.

16 első díjjal és ezüst éremmel kitüntetett
KÁLLAI LAJOS
 motorgyárában
 Budapest, VI., Gyár-utca 28.
 a leghíresebb benzinelocomobil-cséplőkészletek kaphatók.
 !! Teljes jótállás különöselegért !!

Ezen motorokat minden gazdasági engedély nélkül maguk kezelhetik.
 Használt gépek becsereitotnek. Olcsó árak részletre. Árjegyzék ingyen.
KÁLLAI féle motor-cséplőkészletek bizonyítványok tanúsága szerint kitűnő sikerrel működnek az ország minden részében, többek között: **Báró Kemény József** urnál Maros-Németi; **Zeykfalvi Zeyk Dániel** főispán urnál Nagy-Enyed, stb.

Eredeti mag után termelt **petkusi rozz** vetőmag eladó az alsó-fakosi gazdaságban, posta Felső-Hahót. Ara Gelse állomáson métermázsánként 20.— korona.

FELTÁRT PERU-GUANO
 a trágyák királya, szavatolt 7% légeny, 10% vízben oldódó foszforsav, 2% káli 3 éves hatással.
G. & V. MOREELS
 Gand, Belgium.
 Vezérképvisolet Magyarországra részére:
Frankl Adolf
 banküzlete
 Budapest, Eötvös-utca 19. sz. Saját ház. Telefon: 25—40.

Pannonia szálloda
BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 7. sz.

Teletetésre
 elvállal 60—80 drb 3—4 éves tinót, akár rész-, akár pedig tartásdíj ellenében. A jóság már augusztus hó elején átvételre. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít 990. szám alatt.

PIEDLER JÁNOS
LENFONÓGYÁRA KOMÁROM.

Vesz nyers lenkórót szál nyéréshez, valamint kaszált és géppel csépellenszalmátotszés szerinti mennyiségben is **eredeti (pernai) orosz lenmagot.**

Világhírű szabadalom 18 államban

Stádel-Torkos földmérőtaliga kapható Stádel gépgyárában, Győrött

TEJ-
 szállító kannák, Szeparátorok, Hűtő Készülékek, Kopulók stb.
KLEINER és FLEISCHMANN
 Vas- és Rézgyárakból
 MOULING BECS mellett
 Árjegyzék ingyen.

BUZAKORPA
 őszi és téli szállításra olcsón beszerezhető **Hirschmann Sándor** gabonakereskedőnél Csáktornyán.

FEHÉRLÓ-SZÁLLO étterme

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 15. Kitűnő magyar konyha, figyelmes kiszolgálással. Földbirtokosok találkozó helye.
 Ebéd 75, vacsora 85 kr. — Szépvényfüzet 10% engedménnyel.
 Tulajd. **KOLB JÓZSEF**, Csalányi-vendéglő volt főpinczére.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORZIMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	16 kor.
Fél évre	8 "
Negyed évre.	4 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Muzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz címzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vesz fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos áron fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

☛ Telefon: 623. ☚

TARTALOM.

Szemle. — y.	Lap
Tárhoza. Az orosz mezőgazdaság jövője	584
Visszaemlékezés Sack Rudolfról	584
Takarmányozó gépek felállítása. — Jaisoviczy János	585
A czukorrépa értékesítése az eddigi módszerek szerint. — Vidor Kornél	586
Vetőmagoszávázó-gép	588
Az organikus nitrogéntrágyák értéke. — Herke Sándor	588
Kérdések és feleletek	589
Kérdések: Száritott sertés-trágya ősziek alá. L. P. — Buzapáczolás mézporral. P. A. — Mitrágya rozs alá. K. R. — Szuperfoszfát elszórásának helyes ideje. V. B.	
Feleletek: Mikor kell vágni a nyulszapukát. Legány Ödön. — Tiszta ugar a mai gabonárák mellett. G. — Vöröshere magtermés. Legány Ödön. — Tözeges rendszerű kizotték. — e — i.	
Hírek	589
Apró szakközlemények	591
Quodlibet! — Ivánkai Kherndi Imre.	

SZEMLE.

(Esős, hűvös kánikula. — A buzatermés kereskedői becsülése. — Nincs meg a vámparitás. — Ennek okai. — A takarmány és szalmainség okából várható kormányintézkedések. — A bankkartell ablaküvegen át nézve. — Föllépett-e a burgonya gyűrűs betegsége? — A szőlő állapota. — A finom borok exportjának előmozdítása.)

Hosszu szárazság után hosszas esőzések és megfordítva. Régi dolog. Az elmúlt héten keresztül-kasul járták az esők az országot, — de nem csak a mienket, hanem egész Európát. Több-kevesebb esett mindenfelé. A szegény árvaiknak, a kik most aratnak, elárasztotta földeiket a sok eső, de azért az ország legnagyobb részében ez ideig egy tenyérnyire nem ázott meg a föld, bár majdnem minden nap esett valami. Persze, hogy ez nem elég a heréseknak, a réteknak, de javára szolgál a még el nem vénült kapásoknak, a mi azonban nevezetes dolog — a szántásokat nagyon megkönnyítette és a jövő évi termés esélyeit ezzel megjavította, mert mostantól fogva aligha fog a föld úgy kiszáradni őszig, hogy jól művelni ne lehetne.

*

A gabonapiacson lanyhulás állott be. A Ruhland-féle Marktzeitungban olvasunk egy Wienből származó jelentést, a mely szerint a magyar és osztrák kereskedelem eltérőleg a miniszteri becsléstől, a mely 37 millióra

becsüli a magyarországi buzatermést, — 42 millióra taksálja és innen a vélemény, hogy a vámvédett árak nem jogosultak. Tényleg messze is vagyunk attól, hogy a vámparitásnál tartunk. A leghelyesebb példát véljük választani ennek igazolására, ha a balkáni dunai buzaárakat kombináljuk a mieinkkel. Így Brailában — mely a románok nagy kikötője — a Hamburg, Bréma és Rotterdamba eladott buza ab Braila 9 frtért megy (79 kilós aug. 8-iki árjegyzés). Ha ez a buza hozzánk be akarna jönni Budapestre, akkor 9 frt + hajódíj 1 frt + 3.15 vám = 13 frt 15 kr.-t kellene érte fizetni, holott nálunk a legszebb buza (80—81 kilós tiszavidéki) csak 11 frt 65 kr. Így tehát ez idő szerint a 3 frt 15 kr. vámból 1 frt 60 kr.-al kevesebb, tehát csak 1 frt 60 kr. jutott érvényre. Ennek az oka az, hogy a gazdák javarészt most adnak el egyszerre és bolondok lennének a malmok, ha többet fizetnének, mikor leszállított áron is kapnak annyit, a mennyi nekik kell. A tőzsdei relációkban ugyan azt olvassuk, hogy a gazdák a leszállított árak mellett nem kínálnak, — de annyian mégis kínálnak, hogy a malmok, melyek pedig nagy liszteladásokat tettek és teljes erővel örölnek, szükségletüket fedezhetik. Nézetünk szerint ez a mostani buzaáralakulásoknak magyarázata. Egyébként akár 37 millió, akár 42 millió a termés, arra mérget vehetünk, hogy a közös vámtérület évi szükségletének fedezésére nem elegendő; nem azért, mert a készletek majdnem nullák voltak az aratás kezdetekor és mert a surrogatumokkal, — a burgonya és kukoriczával, dacára a most bekövetkezett esőknek, nem jól állunk. Csak féltermésre számíthatunk ezekből s így a nagyobb lisztfogyasztás elkerülhetlen lesz és ebből eredőleg előbb-utóbb importálni leszünk kénytelenek búzát, a mikor is a teljes vámparitást el kell érünk. Ez a mi nézetünk.

*

Előterben áll ma is a takarmány- és szalmainség. A ki nem hiszi, az menjen el a vidéki vásárookra. Még a gömőri vásárokon is, mely megyében még aránylag a legjobban vannak a takarmánnyal, ott a rengeteg sok marha és vevő nincs. Vissza kell hajtani a marhát, mert még potom áron sincs vevője. Most mit csinálnak a szerencsétlen állattartók? Se takarmányuk, se szalmájuk. Tavaszra csont és bőr lesz az, a mi most még hus. És ha csak az ország egyik vagy másik csücske lenne így — de így van $\frac{1}{3}$ része. Az abraktakarmányok ára már most is drága. De még drágább lesz. Az amerikaiak megszagolták az ő finom or-

rukka azt, hogy egész Délkelet-Európa ilyen takarmányinségben van és máris tetemesen fölemelték az abraktakarmányok árát. A földi dió szesam és gyapotmagpogácsák, melyek oly nagy tömegekben kerülnek Németországba, a múlt héten 20%-al emelkedtek áron. A németek ezt látva, — összeveszik majd a magyar korpákat és exportálják. Ez idő szerint még nem bomlanak utána, mert lassan nyílik a szemük, a mienk már nyitva van. Furcsa eset, de megtörtént, hogy száritott répaszeletet Posenből kötötték Magyarországra! Ez felfordult világ! De nem sokáig lesz így. Nagyon valószínű, hogyha idejekorán nem lesz meg a korpakiviteli tilalom, akkor mind el lesz szerződve a németeknek. Tehát csak hamarabb azzal a takarmánykiviteli tilalommal!

Örömmel halljuk, hogy Darányi földművelési miniszterünk a helyzethez illő komolysággal kezeli a kérdést és alaposan kíván a szűkölködő gazdák hóna alá nyulni. Az Ottlik—Pirkner-féle miniszteri bizottság sok életrelvő eszmét penget. Így az állatok számára olcsó vasuti szállítást kíván kieszközölni a takarmányban szűkölködő vidékekről a kevésbé szűkölködő vidékekre. A tenyészállatokat a belföldön kívánja beszerezni és kamatmentes kölcsönrel azon gazdák kezére juttatni, a kiknek erre szükségük van. Tengeriszártépgépeket kíván a gazdáknak kiosztani. Mindezen tervek föltétlenül helyesek. A mi a tengeriszártépgépek kiosztását illeti, ez az eszme nekünk nagy satisfactiónk. Hiszen nem kell különösen reámutatnunk arra, hogy azokat a Gazdasági Lapok vezette be. Hát bizony a kukoriczaszár az idén aranyakat ér. Csak most fognak a gazdák annak tudatára jönni, hogy micsoda nagy segítség az a tépett szár. Merjük állítani, hogy ha a magyar gazdáknak csak a fele értékesítéséig a szárat az idén, — a takarmányinség 20—25%-a paralizálva lenne. Csakhogy a magyarnak vas-tag a koponyája — mondotta boldogult Károlyi Sándor gróf. Igaz, hogy nehéz beverni, — de a jó eszmék is nehezen furakodnak bele. A legnagyobb bizalommal várjuk közszeretettnek örvendő földművelési miniszterünk elhatározását, de kérve-kérjük, legyen ezuttal radikális, és a bölcs mérseket tegye el jobb időkre. Pénzügyileg kell a gazdákat támogatni, olcsó, ha nem is kamatmentes kölcsönökkel, mert ha a gazdák nem vehetik meg a drága kukoriczát és abraktakarmányokat, akkor tömérdek marhájukat kell elpocsékolni, és oly hézag fog beállni a marhaállományban, a melyet 5—6 év alatt sem birunk majd

A MAGYAR

MEZŐGAZDÁK

SZÖVETKEZETE UTJÁN

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

LEGELŐNYÖSEBB A

GABONA

ÉRTÉKESÍTÉSE.

Takarmánycikkre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

helyreállítani. Ezt Darányi miniszterünk legjobban érezheti át, hiszen tömérdeteket tett az irányban, hogy az ország állatállománya szaporodjék. Ezen nagy áldozatoknak nem szabad kárba veszniük.

*

Már azért is kell pénzügyileg támogatni a takarmány inéséges gazdákat, mert nyakukba szakadt a pénzügyintézetek kartellja. Ez az ocsmányság létre jött. Sok illusztris férfi vezetése alatt álló budapesti bankok egyetértőleg a Wieniekkel kartellba léptek és megállapították, hogy mi az a minimum, a melyen alul a kölcsön vevőknek kölcsönt nem adhatnak. A maximum, az szabad. Persze a betevőknek meg unisono leszállították a kamatjukat. A haszon így kettős. A betevők keveset kapnak, s a kölcsön vevők sokat fizetnek. Ez ideálisan szép rablás. Akár csak az amerikai trösztöket látnók, melyek ellen Roosevelt is hiába küzdött és hiába küzd majd Taft uram is. A világ finomodik. A Rózsa Sándorok bőrfotelokban ülnek. Akasztófa pedig a rablógyilkos cigányok számára sincs.

*

Itt vagyunk augusztusban, a mikor már lehet látni a fusarium és a gyűrűbetegség föléptét a burgonyán. Vajjon az idén is fölépített-e, avagy a szárazság nem engedte fölkapni ezeket a parazitákat? Erre nézve még nem kaptunk be adatokat. De figyelmeztetjük burgonyatermelőinket, hogy most van az ideje annak, hogy a burgonyaföldeiket szemügyre vegyék. Kívánatos lenne, ha legalább ez a baj elmaradna. A szárazság ugyanis nagy részét megsemmisítette a termésnek. A német, különösen a porosz sziléziai lapokban hallani hangokat, melyek szerint ott e gomba az idén eddig nem mutatkozott.

*

A szőlőtermésre a mostani tartós hűvös idő nem előnyös. Az esők a szőlőkre nézve nagyon szükségesek voltak, de a peronosporát is nagyon előmozdították, aztán a szőlőnek meleg is kell — sok meleg. Hideg kánikula, savanyu bor! Ez a közmondás járja. Az idén az országban nagy szőlőtermést remélnek. Hát biz az ránk férne. A borokat majd csak értékesítenénk, hiszen tavaly nagyon kiürültek a pinczék. Aztán Ausztriában is már éreztetni fogja az új bortörvény a hatását. A szesz is megdrágul,

s bekövetkezik im már megest, hogy a jómódu magyar paraszt már megveti a pálinkát és csak bort iszik. A termésnek már lesz fogyasztása is. Ez a közönséges tömegborokra nézve így van. De a finom hegyi borok kifelé kívánkoznak. Ide benn nincs meg a mód azok fogyasztására. És ennél a kérdésnél néz farkaszemet a bortermelők és borkereskedők tábora. A bortermelők kívánsága az, hogy állami támogatással nagy borkiviteli társaság alakuljon. A borkereskedők ebben érdekeik sérelmét látják! No lám! A borkivitelre ők is vállalkoznak illő szubvenzióval. Egészen úgy, mint a hogy a dohánykereskedők csinálták a dohánykivitel. A termelők legszebb dohányjai a kihányásba kerültek s a dohányexportőrök oly nyereségre tettek szert, hogy a mérlegükben már restelték a sok eldugás és leírás dacára kimutatni. Igen! De a dohánytermelők kedve el is ment a termeléstől, és ha a kormány föl nem emeli a dohánybevéltó árakat, — hej de sok pajta lesz esztendőre üres. A legfinomabb magyar hegyi borokból is kihányásokat csinálni — persze ez nagy borkereskedői sikerekre vezetne — de mi lesz akkor a bortermelőkkel? Nekünk van egy közvetítő indítványunk: Kossuth soutinirozza a borkereskedőket, Darányi pedig a bortermelőket. Suum cuique!

y.

Visszaemlékezés Sack Rudolfra.

Mezőgazdasági történelmi szempontból nagy jelentőségű időpont az, midőn Sack Rudolf az ő ujonnan szerkesztett ekéivel a forumon megjelent. Az ideig az angolok Howard-ekéje uralta a helyzetet, amelynek nyomán jöttek létre a Hohenheim-eké és nálunk a Vidacs és Gubicz-eké. Ma már az egész földgömbön a Sack Rudolf szerkezete uralja a földmívelést.

A szász paraszt, ki 1824-ben született Klein-Schkorlopban, Lützeen mellett, Löben faluban nevelkedett föl, a hol szülői parasztbirtokosok voltak. Már a falusi iskolában a mechanika iránt mutatott hajlamot, de a szülőknek szükségük volt az ő keze munkájára és gazdaságukban használták föl. Mégis egy télen megengedték neki, hogy Lipesében a földmérést és a mennyiségtant tanulhassa. Ezután 17 éves korában a világba ment és 6 éven át hajduskodott különféle birtokokon.

szakadék mind mélyebb lesz. Lassanként eltűnik belőle a nedvesség és a növényzet is. Egyik szakadék szülője lesz a másiknak s az ovrágok valóságos polipok módjára fonják át a lősztalajt. Ezek az ovrágok magukba gyűjtik a nedvességet s kiszáritják a talajt. A rétek és legelők feltörése kedvez a szakadékok szaporodásának, mert a víz könnyebben szaggatja a már megmozgatott és meglazított földet. Egyes kormányzóságokban e szakadékok az egész terület öt százalékát foglalják el. A kár kézzelfogható.

Az állam és a zsemsztvók megkezdték a védekezést az ovrágok ellen. Egyes helyeken terrannirozták és befásították a szakadékos helyeket. De mindez pénzbe kerül, pénz pedig soha sincs Oroszországban.

A lősz régió talajának terméketlenségéről szóló hírek tehát agyrémek. Az igazi veszedelem a földnek a szakadékok által való elpusztításával fenyeget. Nem kevésbé való azonban az is, hogy e vidék rendkívül gazdagnak marad még soká, melynek fejlődése beláthatatlan. Ez idő szerint még nagyon extenzíve gazdálkodnak ott. Csak néhány nagy birtokon s német telepen találni jobb gazdálkodást, a mi azonban még mindig extenzív a mi fogalmaink szerint.

Főleg a szeszlőzők részére való és a cukorrépatermelés hozta be az intenzívebb műve-

Ő vele mindenütt meg voltak elégedve, de ő nem volt maga-magával. Esméi voltak, a melyeket a képzettség hiányában megtestesíteni nem tudott. Visszatért tehát apai birtokára, a hol nappal hatalmasan dolgozott, de esténként a gazdaság tanulmányozásába volt elmerülve. Szeget ütött fejébe, hogy mily otromba gazdasági eszköz az akkori eke és megpróbált egy olyat szerkeszteni, a mely kevesebb vonóigény mellett a földet jobban lazítja és elaprózza. A falu kovácsánál bajlódott primitív eszközökkel és sok csalódással, míg végre erős kitartása győzött és egy oly mintát alkotott meg, a mely őt kielégítette.

Eleinte csak a faluja érdeklődött a dolog iránt, később a környék és végre távolabbi körök is, a szaksajtó is kezdett érdeklődni és ujonnan alkotott ekéjére kezdtek szállingózni a megrendelések. Persze, a falu kovácsánál készítették el azokat. De bármily csodálatos jó alkotások is voltak azok, mégis dr. Heine Károly biztatására otthagya a faluját, ott a mezőgazdaságot és Plagwitz-Leipzigben műhelyt alapított, egyelőre 5 munkással. Ez 1863-ban történt. 1864-ben már 30 munkása dolgozott. Sack Rudolf fáradhatatlanul dolgozott és folyton újabb és újabb fölfedezésekkel lepte meg a világot. 1880-ig már 25.000 drb ekéje, 5500 vetőgépe és 600 másféle eszköz hagyta el gyárát. Ettől az időtől a gyártás rohamosan fejlődött és a gyár az egész földgömbre küldötte már szét készítményeit. A mai napig 1 és fél millió ekét, 110.000 vetőgépet és kapáló gépet, valamint tömérdék más gépet gyártottak.

Sack Rudolf 1900. jul. 24-én hunyta le szemeit, de fiai folytatják az apa művét. A Sack Rudolf-féle leipzig gyár folyton emelkedik. Ezen tavaszon 97.976 eke, 4082 vetőgép hagyta el a gyárát. 1907-ben 124.800 drb eke mutatja az évi termelés fokozódó nagyságát.

Sack Rudolf genitálitása ekéjének szerkesztésében főleg abban nyilvánult, hogy az addig megtört vonóerő-irányt egyenesbe hozta és láncszeregátorával az eke biztos járását tette lehetővé. Ma a szántó ember, ha jól beigazította ekéjét, csak sétál mellette, annak előtte a veritékcsöppek csak úgy csurogtak a szántóember homlokáról, mert a haladás bizonytalanságát emberi izomerővel kellett megfékezni. A Sack-eké minden részecskéje a praktikus,

TÁRCZA.

Az orosz mezőgazdaság jövője.

(A földmívelési értesítő Gazdasági Szemléjének közleménye.)

II.

Sokkal nyugtalanítóbb körülmény az, hogy az utóbbi évek során igen nagy változás ment végbe az orosz lősz-vidék hydrographiájában. Sok helyütt megállapították, hogy a források kiszáradtak és alig van patak, a melynek egy malom hajtására elegendő vize lenne. A fekete föld éjszaki része lassan-lassan a déli pusztaság kinézését veszi föl. Ennek oka a könnyelmű erdőpusztítás, a mi a vasutépítés érdekében történt s a minek óriási, a pusztaságon elterülő tölgyerdő kivágása lett az eredménye.

A másik még aggodalmasabb körülmény, a mely az egész lősz régió mutatkozik, a szakadékok terjedése. Szerző megemlíti, hogy először egy állami pusztaságon látott ilyen ovragnak nevezett szakadékot, körülbelül kilenc méteres mélységgel. Ez a szakadék körülbelül 200 méternyire húzódott és egy patakban végződött. A szakadék keletkezése a következő. A hóviz a talajban kis barázdát ás. A barázdából a víz mind többet mos s a

letet. (500.000 hektáron folyik a cukorrépa művelése.) A parasztnál és a legtöbb nagybirtokon Európai Oroszországban még az a divat, hogy a földet minden harmadik évben ugarnak hagyják. A keleti és különösen a Volgán inneni vidékeken még primitívebb gondolkodási módokat alkalmaznak. Ezen a tájon rengeteg gazdagságu területek még a betelepítést várják.

A volgán túli terület geografikus átmenetet alkot ázsiai Oroszországhoz, Szibériához. Európát Szibériától az Ural-hegység elég élesen határolja el, de a hegyek igen alacsonyak azon a tájékon, a hol a vasut Samarából Cseljabinszkba megy. Az Ural-hegység egyébként éghajlatilag sem folyik be Oroszországra. A klíma fokozatosan lesz zordabb kelet felé, mintha a hegység nem is léteznék. Ezért joggal nevezi Leroy-Beaulieu Szibériát hidegebb Oroszországnak és Oroszországot mérsékelt Szibériának. A közös jellemvonás a gazdasági rónák tekintetében Szibériában is megmarad. Itt is, mint az Uralon innen, vannak tundrák (sarki mezőségek) tülevelű erdőkkel borított vidékek, majd vegyes lombu erdők vidékei, végül a mezőgazdasági területek, a fekete föld erdőkkel változó zónája, az erdőnélküli művelhető sikságok, végül a száraz pusztaságok zónája, mint európai Oroszországban a Kaspi-tó vidéke. Itt is három

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár:

GARVENSWERKE

Központi igazgatás:

Bécs, II., Handelsqual No. 130.

Városi mintaraktár: Garwens W.

Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

mély megfigyelő átalakító hatása alá került és a teremő zseni évezredek kezdetlegességét tette tökéletessé.

Magyarország földmivelésében a Sack-eké 1883-tól érvényesítette reformáló hatását, a mikor Propper Samu a vállalat képviselő-ségét elvállalta. Alig van ma már kisgazda is Magyarországon, a kinek nem lenne Sack-ekéje. Azelőtt kemény, kötött földet parlagon hagytak, mert a Vidacs és Gubicz-féle ekék kiugrottak belőlük. A Sack-féle eke belékapaszkodik akár minő földbe és feltöri. Hogy Magyarország földmivelése az utolsó 3 évtizedben jelentékenyen előrehaladhatott, abban nem csekély szerepe van a Sack-ekének, a mely a föld tökéletesebb megmivelését tette lehetővé. Szívesen áldozunk tehát a nagy feltaláló emlékének, a kinek lipcsei szobrának fényképét is ez alkalommal kegyelettel mutatjuk be.

Takarmányozó gépek felállítása.

A gazdasági takarmányozó gépek hajtására, hogy az állati vonó erő olcsó és célszerű kihasználása érvényesülhessen, az ugynevezett járgányokat szokták alkalmazni. A járgányok többféle szerkezetben érvényesültek, a felállításuknál fogva azonban nagyobb részt állatkinzó gépeknek bizonyultak, de csakis a felállításuk hibás eszközlése miatt.

A járgányokat, ha kellő szakértelemmel állítjuk fel rendeltetési helyükre, az esetben nagyon kevés igavonó erőt igényelnek, de viszont, ha a felállításuk hibásan történt, az esetben a forgó alkatrészek feszülésének következtében 3—4-szeresen fokozódó erő mellett sem végezhető el a kívánt munka eredménytel.

A járgányokat rendes körülmények mellett, csakis arra a fából készült, járgány-alap alátámasztásával állítják fel, a melyre a járgány vasalkatrészei felszerelve lettek, s annak a rájának kinyúló sarkai mellé vernek le a földbe erős czövekeket, hogy a járgány el ne mozdulhasson, e mellett iparkodnak a

járgányt vízi mértékbe állítani. Ezen felállítási mód azonban nem felel meg a várakozásnak, mert bebizonyult, hogy a levert faczövekek, a lónak körben való járási vonásával, a czövekeket meglazítják, s az egész járgány elmozdul rendes vízszintes állásából, minek következtében előáll az alkatrészek feszülése, s az ebből eredő nagy-

99-ik ábra. Sack Rudolf lipcsei ércszobrának fényképfelvétele.

mérvü surlódás, a mi okozója az igavonóerő nagymérvü fokozásának.

Rendesen az ily hibákat elnézik és nem a járgányban, hanem a szecs-kavágó-, daráló- vagy répavágó-gépekben keresik a nehéz-járás okát, pedig az legnagyobb részt a járgány felállításának helytelen keresztviteléből ered.

A járgány felállításánál kétféle kérdés a mérvadó.

1. Ideiglenesen egy rövid pár napi munka végzésére lesz-e a járgány a felállított helyen használva, vagy

2. állandó helyét fogja-e képezni azon hely, a hova a járgány felállítatik, mint p. o. téli takarmányok szükségletének végzéséhez, daráláshoz vagy egyéb munkagépek egy helyben éveken át való munka végzéséhez?

Ha az első kérdésre kívánunk járgányt felállítani, mint p. o. kazalozó-gépnek a hajtására, hogy azzal asztagot vagy szénakazlat rakassunk, az esetben elegendő a járgány rájája alá egy oly nagyságú könnyű ócska fenyő $\frac{5}{6}$ -os gerendából egy ráját készíteni, a melynek négyszög nagysága a járgány rájáival egyforma, de a végei a rámafáknak 50—60 cm.-rel kinyuljanak a ráma külső méretétől. Az ily módon készült ráma a négy sarkon nyolcz kiálló nyulvánnyal bír, minek alapján már, ha ezen ráját a járgány rájáival négy sarkán összeserófoljuk, a járgánynak jóval nagyobb fellekvesi területet biztosít, s ha ezen ráját alakjának megfelelő ásott árkokba behelyezzük s azt vízirányba igazítva, a ráma nyulványai mellett a hézagokat földdel betömjük, oly erős fekvést biztosítunk a járgánynak, hogy azt az állati izomerő vonása, rángatása elmozdítani nem képes és az ily módon felállított járgánnyal a munka könnyen, akadály nélkül és biztosan végezhető.

Az ily módon felszerelt járgány felállításához már nem kell karókat használni, a minek mellőzése már annyival is kívánatosabb, mert megtörtént már az is, hogy a karó leverése alkalmával a karó tetejére hibásan irányi-

éjszaki és három déli zónát különböztethetünk meg. Európai Oroszországhoz képest azonban a fekete föld és az erdők zónája sokkal szűkebb. Az a termékeny földszalag, melyet a szibériai vasut Cseljabinszk és Kurgán-felé szel át, körülbelül 300—400 km. széles. Kelet-felé haladva még keskenyebbé válik. Az Irtyis-folyón innen a vidék konfigurációja megváltozik. A déli határon az ázsiai nagy hegységek nyulnak be és ezek aljában fekszik a művelhető pusztaság. A Jenisei-folyón innen a tülevelű erdők zónája megszűnik és a déli hegyes vidék kezdődik, a művelhető földek mind ritkábbakká válnak s az irkutski és tranzbajkái kormányzóságokban alig van mezőgazdasági termelés. Szibériának csak legszélső keletén van megint olyan vidék, a melyre az óceán kiterjeszti éghajlati befolyását és a melynek mezőgazdasági szempontból igen nagy jövője van. E vidék az Amur és Uszuri folyók mentén van, de a Nyugat-európai piacok és a gabona import szempontjából alig van jelentősége.

Nyugat-Szibériának, vagyis annak a vidék-

nek, a mely a mezőgazdasági verseny szempontjából egyedül jöhet számba Európára nézve, két fő régióját különböztethetjük meg. Ezek a Tomski, Tobolszki kormányzóságok és a Jenisei kormányzóság. Itt a jobb földek nagyon hasonlítanak az oroszországi fekete földekhez. Sok bennük a humusz, de kevésbé mély rétegekben. A tél nagyon zord, a hőmérő majdnem minden esztendőben — negyven fokra száll alá és megakasztja az őszi gabnaneműek termelését. Annál melegebb a nyár és ekkor pompás buza sarjadzik elő a jobb helyeken. Nyugat-Szibéria mindamellett nagyon erős versenytársa lehet Európának. E vidék művelhető területe csaknem olyan nagy, mint Németország gabna termő területe. Egyébiránt a földek legnagyobb része parasztok birtokában van, a kik minden harmadik esztendőben ugart hagynak és a kik szinte megközelíthetetlenek az intenzív gazdálkodásra nézve. A szibériai paraszt egyes földeket egymás után használ ki, hogy azután három vagy öt, sőt esetleg tizenöt-husz évig is pihentesse.

Másrészt a vidék napról-napra fejlődik és a helyi fogyasztás szükségai gyarapodnak. Ha figyelembe vesszük a Szibériát Európától elválasztó távolságot is, arra a következtetésre jutunk, hogy a szibériai gabnából jobb években sem igen juthat több Európába 600.000 tonnánál.

Sokkal nagyobb jelentőséggel bír az európai piacra nézve a Nyugat-Szibériai tejgazdaság, a mely rohamosan fejlődik, hála az ottani pompás legelőknak. A szibériai vasut lehetővé teszi a termékeknek gyors szállítását. Nyugat-Szibériában egészen az Altáj hegység nyulványaiig, a vasut mentén manapság csaknem minden nagyobb faluban szövetkezeti tejgazdaságokat találunk, a legmodernebb módon berendezve. Nyárban a külön e célra készült vasuti kocsik hosszú sora szállítja a tejtermékeket naponkint a Balti-tenger kikötőjébe, Dániába, Németországba, Angliába. A vaj nem kifogástalan ugyan, de korántsem rossz. Az 1906-ik évben Szibériából már egy millió métermázsa vajat hoztak Európába.

Uj termésű

**biborheremagot
esomós ebirt
baltacimmagot
nyári repczét
fehér herét
őszi árpát
„ bükkönyt
„ borsót**

VESZ

legmagasabb

napi árban.

HALDEK

magnagykereskedése

József főherceg ő cs. és kir. tetsége udvari szállítója
Budapest, V., Bálvány-utca 6. szám.

tolt nagy fejszecsapás a járgánynak a harang-fogaskerekét érte s az ütés alatt vagy összetört, vagy más öntött alkatrésze lett megsérülve, a melyből eredő kár már nemcsak hogy a munkának pár napra való megakasztásával jár, de tetemes költséget is okoz.

Ha azonban a második kérdés alapján akarjuk a járgányt felállítani állandó helyére, akkor már ne sajnáljunk a járgány alá egy rendes alapzatot téglából rakatni és a már említett ráját arra az alapra vízi mértékben felállítva, azt körül falazni és a járó, a melyen az igavonó állatok munkájában a járgányt vontatják, szintén élével állított téglával kirakni, hogy a járásban gödrök ne képződjenek.

Ha a járgányt ily módon állítjuk fel, az esetben egy igavonó állat könnyen végzi a szecsavágást, répavágást, darálást, morzsolást vagy más egyéb munkagép hajtását, a nélkül, hogy az neki terhére lenne, vagy az előforduló feszülések következtében alkatrésztörések fordulnának elő a járgány berendezésénél.

A járgánynak felállításával kapcsolatos munkagépek, mint szecsavágó, répavágó, daráló, morzsoló, olajpogácsa-zuzó, vízszivattyu, köszőrűkó stb., szintén úgy állítandó fel, hogy a felállítási helyök alá egy összeszűfolt, lehetőleg keményfa-ráma a földbe süllyesztendő, és körül a földben jól megerősítendő; lehetőleg nagyobb legyen a ráma nyulványa ezeknél is 50—60 cm.-rel, mint a munkagép lábainak mérete, hogy a jó felfekvés biztosítsa és a munka közbeni erős rázás nagyobb területen való felvétellel a gép állásának szilárdságára biztosítékot találjon, s az ily módon lefektetett ráma erős srófkokkal a munkagép lábai megerősíthetők legyenek.

A takarmány-kamrában, hogy kis helyen több munkagépet a járgánynak egy és ugyanazon hajtókerekével működésbe hozhassunk, — természetesen egymás után végzendő munkák teljesítésénél, — a következő módot, mint egy jól bevált és általam éveken át használatban volt felállítást merem ajánlani.

Egy hat öl széles istálló végén, ha a járgányt a falon kívül állítjuk fel, az épület közepén vezessük be a járgány hajtó-rudját s a falon belül helyezük el a hajtó-rudon levő hajtó-kerek ráját oly módon, hogy ezen ráma fölé, úgy a fal mellett, mint beljebb a faltól, a ráma belső oldalára egy-egy téglafalat rakunk; ezen fal hossza 2 öl. A belső falat, a mely az épület falától mintegy 1½ méterre áll, két végén derékszög-alakban még kiépítjük egy-egy méterrel és az ily módon nyert két kis fal végére egy hosszgerendát helyezünk oly módon, hogy ezen hosszgerenda felső része a már megépített két fal tetejével egyezzen, hogy arra 4 darab keresztgerendát fektetve, azt be- deszkázva, egy emelvényt nyerjünk, a melynek a földtől magassága mintegy 120 cm. magas legyen.

A mennyiben az ily módon nyert emelvény 4 méter hosszú, 2½ méter széles, kapunk 10 □² emelt területet; erre elhelyezhető a daráló és tengeri morzsológép oly módon, hogy annak hajtása az emelvény alatt levő hajtókorongról történhet.

Az emelvény baloldalán állítandó fel a szecsavágó és jobboldalán a répavágó-gép. Az emelvény alatt képződött helyet, ha még oldalt és elől kiépítjük, s arra egy le-

felé rézsut álló, elzárható ajtót készítünk, ott nyerünk egy jó nagy daratartó ládát, a melybe a daralóból vezetett csövön át a dara egyenesen zárt helyre ereszthető, viszont a daráló garatjába a padlásról, ha egy deszkacsövet alkalmazunk, a daralándó tengeri, ocsu stb. oly módon darálható meg, hogy annak zsákba szedése és ismételt zsákolása a darálás után teljesen elmaradhat, mert a darálást mindig csak oly mennyiségben végezhetjük, a mennyire a napi szükségletünk terjed.

Viszont a tengeri morzsolásnál, a morzsoló alatt készített garaton át a lemorzsoló tengeri szintén a morzsoló és daráló alatt készített ládába bocsájtható.

Az ily módon összeállított takarmány-kamra berendezésnek az a nagy előnye van, hogy minden munkánkat egy helyen, akkor, a mikor arra szükség van, kényelmesen és kevés költséggel végeztethetjük.

Egy ily berendezés már egy 1000—1500 holdas gazdaság összes állatainak szecsavágását, darálását, répavágását könnyen képes ellátni.

Jalsoviczky János.

A cukorrépa értékesítése az eddigi módszerek szerint.

Irta: Vidor Kornél, vegyész.

III.

A chloroform szintén a szeszből lesz előállítva és a szesz értékesítésének igen jövedelmező módját képezik. A gyanták és zsírok extrahálására, továbbá laboratoriumi és gyógyszerészeti célokra használják. Előállítása a következő: egy pálinkafőző üstalaku edényben chlormeszet és 50%-ra felhígított, finomított exkontingens szeszt keverünk össze és gőzzel alacsony hőmérsékleten melegítjük. Az elszálló párákat lehűtjük és az összegyűlt nyers chloroformot tömény kénsavval tisztítjuk, mi által megszabadul az idegen chlorvegyületektől. A kénsavtól választóedényben elválasztjuk, gyenge luggal neutralizáljuk és megszáritva finomítjuk. Finomítására ugyanazon készülék használható, mint a milyen az aether finomítására használók, miért is ott, a hol aetherre be vannak rendezkedve, czélszerű chloroformot is előállítani. Fogyasztása nem nagy, de állandóan keresett czikk és előállítása kb. 250% tiszta hasznolt hajt. Egy napi 10 q chloroformot előállító berendezés kb. 25.000 koronába kerül.

Az »Alkoolene« név alatt egy világítógázt készítenek szeszből elgőzölögtetés és carburálás által. Kisebb központokat alkalmaznak épen úgy, mint az egyes gyárak megvilágítására szolgáló acetylen berendezéseknél. Használata olcsóbb, mint az acetylen, különösen, ha Auerégek segítségével használják.

A »Moto-Schnick« szeszmotorok hajtására szolgál. Fajsúlya 0.832—0.835. Keveréke 100 liter 90%-os alkoholnak és 10 liter denaturálószernek, mely metylalkoholból, acetontól és benzolból áll. Németországban már is nagyon keresett czikk.

A szilárd spiritusz elnevezése alatt forgalomba jött termékeknek a szesz vivőszerekkel van keverve. Előállítása olyképen történik, hogy collódiumot, szappant és fűrészpórt szeszszel egy pépszerű tömeggé gyúrnak és ebből gyertyákat vagy briquetteket préselnek. A gyertya olcsóbb, mint a parafingyertya, de a tüzelésre szolgáló briquettek használata ma még a teafőzéshez nem gazdaságos.

A spirituszlakkok készítésével, dacára annak, hogy igen jövedelmező iparág, szeszgyárakban még egyáltalán nem foglalkoznak Magyarországon. Az előállítása pedig oly egyszerű, hogy egyszerűen semmi szakértelmet nem igényel és igen kevés tökével üzhetők. Ilyen lakk pl. a Helioslakk, a melynek előállítása úgy történik, hogy 40 kg. 96%-os denaturált szeszt 25 kg. brillant-

schellakkal megkeverünk és folytonos keverés közt melegítve, feloldjuk, 3 napig állni hagyjuk, megsűrjük és bedobozoljuk. Igen jó, gyorsan száradó és rendkívül tartós padló fénymázfesték. A Linoleumlakk előállítása a következő: 40 kg. denaturált szeszben 20 kg. kopálgummit, 2.5 kg. gyantát és 12 kg. brillantschellakkot oldunk fel melegítés és keverés közben. 3 napi állás után szűrjük és dobozoljuk. A vele bevont felületet padló, falak stb. vízzel moshatók és rendkívüli fényük és tartósságuk miatt közkedveltek. A bőrlakk készítése olyan, mint a Helioslakké, csak hogy fekete anilinfestékkel a színet feketére festik. E lakkok készítése 75—100% tiszta nyereséggel jár.

A sósorszesznek készítése szintén igen jó módja az értékesítésnek, mert azok, a kik vele foglalkoztak, még mind vagyont szereztek rajta. Előállításukhoz igen kevés szesz, sok víz és igen sok reklám kell. Köztudomásu, hogy még a legelterjedtebb sósorszesznek gyógyhatása is csak a szuggeszcióján alapszik, mert az a pár köbcm. alkohollal, néhány csepp aether, szagosító és pár gramm só igazán nem sok gyógyítóerővel bír. Literjének előállítása 15—20 fillérenél üvegestől együtt sohasem kerül többé és mégis szívesen ad a nép egy-két koronát érte, mert kopaszodás ellen épen annyira használ, mint rheuma ellen. A kiépítéséhez szükséges berendezés 2—300 koronába kerül. Az illatszerek készítésénél a szesz mint vivőanyag szerepel. Minthogy azonban ennek részletes tárgya.ása messze vinne tárgyamtól, ezt elhagyom és reátérek a Franciaországban elterjedt répaszeszszáritásra.

Olyan mezőgazdasági gyárakban, a hol az engedélyezett szeszmenyiséget már kitermelték, a megmaradt cukorrépat szeletekre vágják és megszáritják, ép úgy mint Németországban a burgonyát és télen, mint takarmányt feletetik. A száraz répaszelet cukortartalmából keveset veszít, mert a szárítás, konzerválás és elrakás megvédi az erjedéstől. Egyes nagyobb répaszeszgyárakban a répának gyökereit ugyan így aszalják meg és teszik el télire takarmánynak. Egy komplett répaszeszszáritó felszerelés répaszeszgyár mellé kb. 10.000 koronába kerül és naponta kb. 25—30 q répat szárithatunk vele.

Az alkoholnak eczetre való feldolgozása évről-évre kisebbmértű lesz, mert a fa száraz desztillációjánál nyert eczetsavból sokkal olcsóbban előállított eczencziák az alkohol oxidálása által készült eczetet mindinkább kiszorítják a kereskedelemből. Minthogy pedig az eczetre való feldolgozás módja ismeretes és az dr. Kossutány nemrég megjelent könyvében a mezőgazdasági chemiai technológiában részletesen le van írva, azzal nem szándéksom bővebben foglalkozni.

A cukorrépa cukor alakjában való értékesítésének egy igen érdekes és igen jövedelmező módja szokásos Franciaországban. Egyes répa-termelési központokban szövetkezeti vagy társulati alapon a gazdák »Rapperie«-ket emelnek. Ezek a »rappe«-riek répalényerő-gyárak, a melyeknek felépítése és teljes berendezése 60—80.000 koronánál nem kerül többé és a cukorgyártásnak csak egy részére, a lényérésre szorítkoznak. Berendezésük: kazán, meghajtógép, répamosó, répavágó, diffuseurok, neutralizáló-készülék és légecompressor. Napi feldolgozó képességük 1000—2000 q. A neutralizált levét, a mely 10—15° S. sűrűségű, alécompressor csővezetékén egy központi cukorgyárba nyomja, ahol a répalé cukorra fel lesz dolgozva. Egy-Egy központi cukorgyár részére 5—30 km. távolságra eső 10—15 Rapperie szállítja a levét. A szállításnak e módja sokkal olcsóbb, mint bármely más szállítás, mert 1 q. répa cukortartalmának szállítása 10 km. távolságra krl. 5.6 fillérbe kerül, a mint az Wass Gyula tanulmányutjának jelentéséből kitünik. E rendszer előnyei: hogy a répának tengelyen való szállításával járó nagy kiatások és kellemetlenségek elmennek, hogy a szeletet a gazda a léstatiónál való beváltás után rögtön és egész mennyiségben visszakapja, hogy a répa a minőség és mennyiség, illetve valóságos belértéke szerint fizethető és ez által a gazda nagyobb hozamu répafajt ter-

LEGJOBBAK a

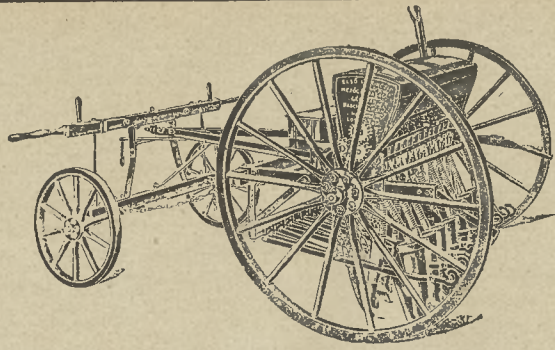
resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZÍVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASÚTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCZI-KÖRUT 32.

A legjobb vetőgép

a szab. „LOSONCZI DRILL”

Magyar gyártmány!

Magyar gyártmány!

Árajánlatokkal és árjegyzékekkel szívesen szolgál

a magy. kir. államvasutak gépgyáranak vezérügynöksége, Budapest

V. kerület, Váci-körút 32. szám.

melhet. Hátránya, hogy a regie valamivel nagyobb mert a gyártás decentralizálva van, de ez a regietöbbség a tapasztalat szerint meg sem közelíti azt a nagy megtakarítást, a melyet a tengelyen való szállítással szemben elérünk, hátránya továbbá az, hogy hazánkban a répacampány idején uralkodó, gyakran 10—15° C. hidegben a répalé a csővezetékben valószínűleg megfagy, míg ez az enyhe éghajlatu Franciaországban soha sem szokott megtörténni. Egy 5 rappidővel (lényerőgyárral) ellátott központi cukorgyár, a mely 24 óra alatt körülbelül 7500 q répát képes feldolgozni cukorra, kb. 2 millió koronába kerül. Franciaországban 40—45 ilyen gyárrendszer dolgozik már 30—40 év óta részvénytársasági alapon és 3 évvel ezelőtt épült az utolsó. Különösen nagy létjogosultsága van e rendszerű gyáraknak nálunk, a hol az utak oly rosszak és a cukorgyárak üzleti érdekének éle oly erős, hogy a cukorrépa-termelést a gazdák már-már felhagyni szándékoznak. Itt nyílik szerepe a kormány iparpártolási programjának is, mert e gyárak, melyek ép úgy, mint a mezőgazdasági szeszgyárak, mezőgazdasági jellegűek és az ipari cukorgyárak várható támadásai miatt reá vannak szorulva az állam támogatására.

Igen érdekes és úgy mezőgazdasági mint adótechnikai szempontból nagyon értékes emlékiratot dolgozott ki e tárgyról egy adóügyekkel és statisztikával foglalkozó szakemberünk a kormány e mezőgazdasági cukorgyárak által termelt cukrot a mai cukoradónak csak 25

százalékával terheli meg, akkor a cukornak fogyasztása oly nagy mértékben fog növekedni, hogy adóban nemcsak visszakapja az állam, a mit az adószázalék csökkentésében elveszítene, hanem még azontul is tetemesen megnövekedett adójövedelemre tenne szert. A mezőgazdasági gyárak által előállított cukor külsőleg meg lenne különböztethető az ipari gyárak termékeitől és miután kevesebb adó terhelné, az ára 50%-kal kisebb lehetne. Ha pedig Chamberlain mondását, a melyben bebizonyítja hogy abban az esetben, ha megszívleli a kormány, mely szerint »olcsó cukorral biztosíthatjuk a jövő generációk erejét, egészséges fejlődését, mert az az emberi organizmusnak leggazdaságosabb fűtőanyaga«, akkor be fogja látni a kormány, hogy az adószállítás szociálpolitikai kötelessége, a melylyel nemcsak a népelelmezést segíti elő, hanem a mezőgazdaságnak egy iparágát fekteti újabb, egészségesebb alapokra. A gazda a répáját otthon dolgozhatja fel saját mezőgazdasági cukorgyárában, miáltal jövedelme aránytalanul növekedne, de növekedne az államnak adóbevétele is. E mezőgazdasági cukorgyárak egy félterméket állítanak elő, melyet központi cukorgyárak dolgoznak fel és finomítanak tiszta cukorrá. A berendezés csak a lényerésre és beszüritésre szolgálna és egy 1000—1500 q répa napi feldolgozásra szolgáló gyár 50—60.000 koronánál többre semmi esetre sem kerülne.

Ezek voltak a répa értékesítésének főbb módzatai, melyek közül vagy az egyik, vagy a másik a legtöbb német és franciaországi mezőgazdasági szeszgyárba be van vezetve és a szeszgyártulajdonos gazdaságának olyan mellékparágát képezi, amelynek segítségével természet sokkal jobban értékesíti és a mely egyszermind alkalmat ad, hogy rossz időben munkásait haszonnal foglalkoztassa. A répának szesz alakjában való értékesítésére a szeszadó felemelése, szerény nézetem szerint, semmiféle befolyással nem lehet, mert a hogy eddig az adót a fogyasztóval fiztették a termelők, úgy fogják az adótöbbséget fizetni a fogyasztók a készáruk felemelt árának alakjában. Az értékesítésnek még számos módját sorolhatnám fel, de nem óhajtom szíves türelmüket tul igénybe venni és ezért rekapitulálok az elmondottakat. Felolvosásom során bebizonyítottam, hogy a répaszeszgyárak a legolcsóbbban termelnek. *Bebizonyítottam, hogy berendezésük a legolcsóbb és hogy vezetésük a legegyszerűbb.* Bebizonyítottam, hogy a szesz feldolgozására szolgáló módok közül bármelyikkel összekapcsolt répaszeszgyárban a répát q-ként -tól 10 K-ig terjedő árban értékesíthessük és hogy a répaszesz előállítás és feldolgozása oly jövedelmező, hogy még abban az esetben is jóval többet hajt a burgonyaszeszgyáraknál vagy a cukorgyári értékesítésnél, ha az államnak semminemű támogatását nem élvezzi és ha contingense egyáltalán nincsen. Kérem tehát, miért adjuk el a répát a cukorgyáraknak? Hogy a legjobb esetben elérhető 2 K-ás árak mellett is ki legyünk téve a cukorárak hullámzásainak? Hogy a cukorgyár intézősége dirigálja gazdaságunkat és kilegyünk téve a cukorgyárak-

szekaturáinak? Kérem továbbá, miért dolgozzunk fel szeszgyárunkban burgonyát, azért-e, hogy azt szesz alakjában értékesítve, alig kapjunk többet érte, mintha azt, mint burgonyát eladnók és hogy a különbözethöz épen csak a bankot bírjuk fizetni? Ezért úgy-e bár dolgozni nem érdemes! Hanem emeljünk répaszeszgyárakat és alakítsuk át burgonyaszeszgyárainkat répaszesz főzdekké!

Mintha hallanám az ellenvetéseket, hogy a kormány, csak oda ad contingenset, illetve ott engedi meg a szesznek kisebb adótétel alatt való termelését, a hol a föld hozama kicsiny. Ezzel szemben legyen szabad utalnom a szövetkezés erejére. Ha több gazda összeáll egy ilyen répaszesz előállító és értékesítő gyár létesítése végett abból a célból, hogy függetlenítsék magukat a cukorgyárak önkénykedéseitől, a cukorárak hullámzásaitól és megmentsék erőjüket a szétforgácsolódástól, magukat pedig az eladósodástól, be kell látnia a kormánynak, hogy a kis- és közép-birtokosság védelme elsőrendű kötelessége, mert ezek sokkal nagyobb támaszát képezik az országnak, mint azok a nagyipari szeszgyárosok, akik évente 10—40.000 hl-re menő contingenset főznek egyenkint. Meg vagyok győződve, hogy a pénzügyminiszterium méltányolni fogja ezt és megengedi a kisebbik adótétel alatt való termelést. Sokkal egyszerűbben érhetik el ugyanezt répa-termelőink, ha szövetkezve megváltanak egy burgonyaszeszgyárat és azt átalakítják répaszeszgyárrá. Előadásom során bebizonyítottam, hogy a

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

gyapju-aukcziókra,

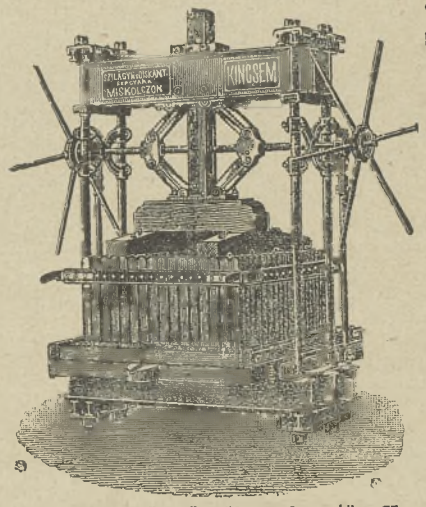
melyek idei második sorozata f. é. szeptember hó 30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” czimzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank
Aruosztály — Gyapjuárverések
Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.

BORSAJTÓK.

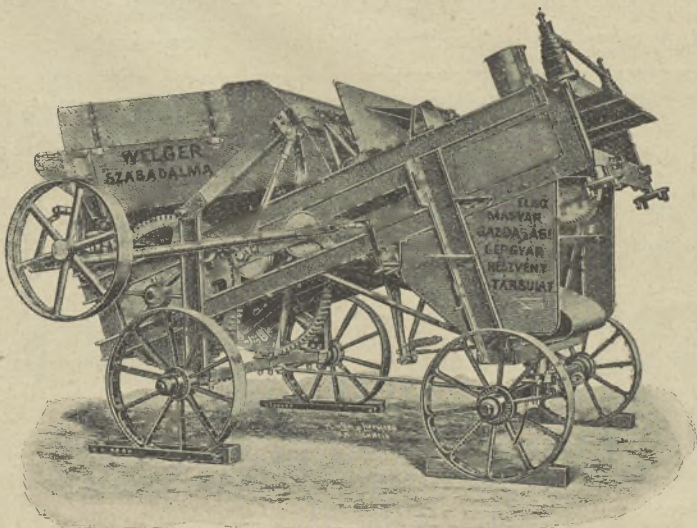
1902. országos gazdasági kiállítás Pozsony. I. díj, „Kincsem”, „Hegyalja” és „Aczélorsós” a magyar bormelők legkedveltebb borsajtói. — Legújabb Rákóczi-rendszerű kettős kosaru sajtók, préseléshez. Felsőnye: A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási orókifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! Egy ember által könnyen kezelhető! — Szőlőzúzó és bogyzók! „Villám” legújabb centrifugális bogyzó és zúzógépek.

1902. borsajtó kiállítás Eger. I. díj, díszoklevél és aranycérum. — 1907. évi pécsi kiállítás aranycérum és díszoklevél. — 1907. évi pécsi kiállítás aranycérum és díszoklevél.

Legújabb rendszerű könyökszerkezetű „Kossuth”, „Kincsem”, „Hegyalja” és „Aczélorsós” a magyar bormelők legkedveltebb borsajtói. — Legújabb Rákóczi-rendszerű kettős kosaru sajtók, préseléshez. Felsőnye: A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási orókifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! Egy ember által könnyen kezelhető! — Szőlőzúzó és bogyzók! „Villám” legújabb centrifugális bogyzó és zúzógépek.

Szilági és Diskant gépgyára Miskolczon.

FONTOS UJDONSÁG! 7—8 munkás megtakarítható!

Szabad. Welger-féle teljesen önműködően kötöző

szalmaprés-elevator.

A meglévő mozdony változatlan használata mellett minden cséplőhöz alkalmazható! Összehasonlíthatatlanul czélszerűbb minden más szerkezetnél. A kizárólagos gyártási jog tulajdonosa a magyar korona országaira nézve az

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. kerület, Váci-út 19. szám.

PROSPEKTUS KAPHATÓ!

PROSPEKTUS KAPHATÓ!

répának az ismertett vegyi uton való értékesítése még contingens nélkül is sokkal kedvezőbb, mint az ipari cukorgyárakban. Ne kössük tehát a kormány engedélyéhez a contingenshez, hanem állítsunk fel egyrészt szövetkezeti alapon ipari répaszesz és vegyi gyárakat, másrészt az imént már említett mezőgazdasági cukorgyárakat, melyeknek felállításához, a mint azt láttuk, aránylag csekély tőke elegendő. Rajta kell lennünk, hogy sokkal jobban értékesítsük répánkat és függetlenítsük magunkat a nagyipari cukorgyáraktól. Megóvjuk egyszersmind gazdaságunkat a kizsákmányolástól, a mi főként onnan ered, hogy a kilugzott szeletet a gyártól való nagy távolság miatt nem lévén érdemes hazaszállítani, az abban levő szárazanyag a gazdaságra nézve teljesen elveszett.

Vetőmagcsávázó-gép.

A Heid-féle gazdasági gépgyár részvénytársaság Stockerauban, Ausztriában, egy vetőmagcsávázó gépet hozott forgalomba. Ez a gép, mint azt a 100-ik ábrából látjuk, vaskádátartányból áll, a melyre egy rézsutosan elhelyezett végtelen csiga van felerősítve. Ezen csigának alsó végére egy tölcser van alkalmazva, a melyre garat van erősítve. A garat alján henger és mutató szolgál a gabnabecslés szabályozására és annak jelzésére. Ugy a vetőmagot lehajtó hengert, mint a csigát, fogaskerék-áttétellel egy kis forgattyu mozgatja szíj közvetítésével. A működésbe hozatalkor először a vaskádat töltjük meg a csávázó folyadékkal, és a garatba öntik a vetőmagot. A mint a forgattyu megindul, a henger a garatból kibocsátja a vetőmagot, a mely az oldatban forgó csiga mozgása által fölemelve, a készülék elején nedvesen kihull.

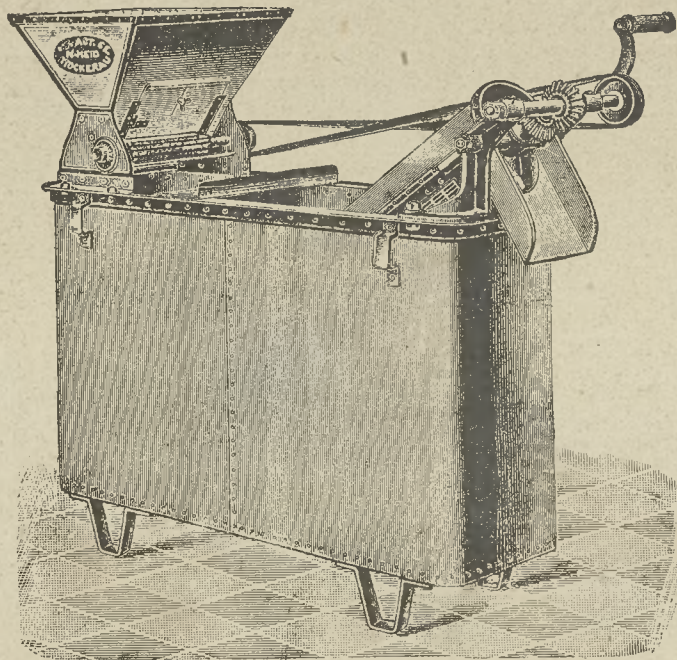
A csávázás tehát abból áll, hogy a vetőmagot az oldatba néhány másodpercig megfürösztik, miáltal a mag felületén levő üszöggombacsírák elpusztulnak, de a mag anyyira nem ázik át, hogy gyorsan kipárolható ne legyen.

A csávázásra vagy 2% rézgáliczoldatot, vagy 0.1% formaldehyd oldatot használhatnak. Utóbbit addig nem merjük ajánlani, a míg a készítő gyárak a kellő töménység iránt nem felelnek, mert, tudvalevőleg, a formaldehyd csak kevéssé töményebben használva, a vetőmag csírázó képességét is megöli. Ellenben a 2%-os rézgálicz-oldat (100 liter vízre 2 kg. rézgálicz) e tekintetben kipróbált biztosságu, mert a vetőmag csíráképességét meg nem támadja. Ha percenkint 75 forogással működtetjük a forgattyut, akkor óránként 18 mm. buzát vagy 12 mm. árpát vagy 5 mm. zabot csávázhatunk. A vaskádba 300 liter oldat fér el. Minthogy a magyar gazdák nagy része rosszul csáváz, figyelmet érdemel e gép, a mely ezt a munkát gyorsan és jól végzi.

A magyar gazdák, a kik jól csáváznak, azt úgy teszik, hogy fakádba füles kosarakban bemerítik a 2%-os rézgáliczoldatba a buzát, ott kézzel jól átforgatják, hogy alaposan megnedvesedjék mind a szem, és ekkor lecsurogtatván az oldatot, a vetőmagot száradás végett ponyvára öntik. A ki így csáváz, annak gép nem kell. Csakhogy kevesen vannak, a kik így csáváznak.

Az organikus nitrogéntrágyák értéke.

Az organikus nitrogéntrágyák a nitrogént legtöbb esetben komplikált összetételű organikus vegyületek alakjában tartalmazzák, így a bennük levő nitrogént a növények nem tudják direkte felhasználni, hanem előbb ezen vegyületeknek meg kell bomlani, hogy a növények által felvehető nitrogénvegyületek keletkezzenek. Ezen bomlás a talajban tényleg meg is történik, részben tisztán chemiai uton, részben a bakteriumok közvetítésével, s a különböző vegyületek alakjában tartalmazott nitrogén ammoniává, majd salétromsavvá alakul át. A kulturnövényeink, főleg csak a salétromsav alakjában levő nitrogént képesek felhasználni, így a különböző organikus nitrogéntrágyák hatása főleg attól függ, hogy a bennük tartalmazott nitrogén mily gyorsan és mily tökéletesen alakul át salétromsavvá s ezen átalakulás mennyiben felel meg a növény nitrogén szükségletének. Ezen bomlás több körülménnyel áll összefüggésben, függ a talajviszonyokól, annak nemétől, nedvesség tartalmától és hőfokától, bakterium tartalmától, az időjárási viszonyoktól stb. és a trágyában tartalmazott nitrogénvegyületek minőségétől. A különböző organikus nitrogénvegyületek nem egyenlő gyorsan bomlanak, így azon nitrogéntrágyának, mely könnyen

100-ik ábra. Heid-féle vetőmagcsávázó-gép.

bomló, gyorsan salétromsavba átalakuló vegyületek alakjában tartalmazza a nitrogént, nagyobb lesz a trágyázó hatása, mint a melynek nitrogénje csak lassan alakul át salétromsavvá. Az amidó és ammoniakvegyületek alakjában levő nitrogén gyorsan salétromsavba megy át, ellenben az oldhatatlan fehérjék alakjában levő nitrogén már sokkal lassabban alakul át salétromsavvá, mert ezek átalakulásánál az amidó- és ammoniakvegyületek rendszeren mint közbeeső termékek szerepelnek, vagyis ezek előbb amidó- és ammoniakvegyületekké alakulnak át s csak azután keletkezik salétromsav. Hogy ezen átalakulási sebességgel és a trágyában levő nitrogénvegyületek minőségével függ össze a trágyázó hatás, igazolja Sigmond és Popp kísérletei is. Popp laboratóriumban vizsgálta, hogy a

különböző organikus nitrogéntrágyák nitrogénje mennyi idő alatt alakul át salétromsavvá és azt találta, hogy 12 hét után a vérliszt nitrogénjének 72%-a, a szaruliszt nitrogénjének 57%-a alakult át salétromsavvá. Ezek szerint a vérlisztnek jobb trágyázó hatásnak kell lenni, mint a szarulisztnek, ami legtöbb esetben meg is van. Sigmond kísérleténél ellenben a szaruliszt lényegesen nagyobb trágyázó hatásu volt, mint a vérliszt, ezt azonban a megejtett trágyaelemzés megmagyarázza. Ugyanis a Sigmond által használt szaruliszt sokkal nagyobb százalék amidó- és ammoniakvegyületet tartalmazott, mint a vérliszt, ez pedig sokkal gyorsabban alakul át salétromsavba, mint a vérlisztben levő sok oldhatatlan fehérje nitrogénje.

Az organikus nitrogéntrágyák helyes relativ értékét sokkal nehezebb megállapítani, mint az anorganikusokét, mert azoknak hatása sok tényezővel van összefüggésben s a hatást sok mellékkörülmény befolyásolja, mint a termelt növény fajtája, a talaj neme, bakterium tartalma, az időjárási viszonyok és még számos fontos tényező. Ezért az organikus nitrogéntrágyák határában rendszeren nagy ingadozások vannak s a helyes relativ értéket csak számos kísérletből lehet megállapítani. Egykét évi kísérlet még nem elegendő, hanem azt több éven át kell végezni és az egyes kísérletek eredményeinek átlag értékét lehet venni helyes értéknek. Az organikus nitrogéntrágya rendszeren lassan bomlik, így egy tenyészidő alatt a nitrogénje még nem használódik ki, hanem a következő évben még mindig utóhatása van, azért a helyes érték megállapításánál az utóhatást föltétlenül figyelembe kell venni. Ezen utóhatás annál nagyobb, minél lassabban bomló vegyületek alakjában tartalmazza a nitrogént.

Ugy hazánkban az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás, mint külföldön, többen már számos kísérletet végeztek az organikus nitrogén trágyák trágyázó hatásának s így helyes relativ értékének megállapításával. Az egyes kísérletezők kísérleteiket több éven végezték és különböző talajokban különböző fajta növényeket termeltek. Itt elegendőnek tartom csak az egyes kísérletezők számos kísérleteinek középértékére, illetőleg kísérleteiknek végeredményére kiterjeszkedni, melyben a fontosabb organikus nitrogéntrágyáknak a chilisalétromhoz viszonyított relativ hatását a következőkben állapították meg.

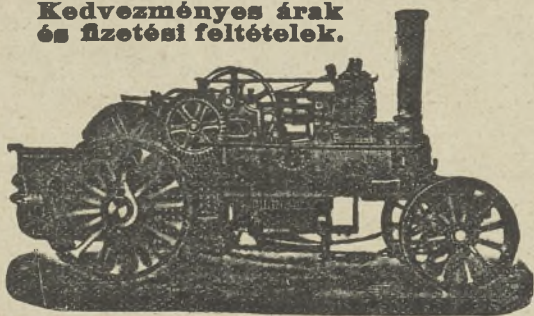
A chilisalétrom termés fokozó hatását 100-nak véve, akkor a különböző organikus nitrogéntrágyák termés fokozó hatása a következő:

	Eckenbrecher, kísérletei	Wagner, kísérletei	Sigmond, kísérletei	Popp szerint
Vérliszt	65	70	67	70
Szaruliszt	56	70	90	70
Csontliszt	77	60	—	55
Ricinusz pogácsaliszt	—	—	—	60
Melasse iszaptrágya	—	—	—	40
Gyapjapor	—	30	—	25
Konzentrált marhatrágya	—	—	—	20
Istállótrágya	—	45	45	—
Bőrpor	—	20	—	10

Tehát a különböző organikus nitrogén-

Boroszló Budapest

Kedvezményes árak és fizetési feltételek.

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenzóziák

Teljes gőzeke-készleteket és gőz-utihengereket

legtökéletesebb kivitelben szállít:

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz.

trágyák nitrogénje nagyon különbözőképen érvényesül, a trágyázó hatásukban nagy eltérések vannak. Egy sem éri el a chilisalétrom hatását, legközelebb áll hozzá a vérliszt és a szaruliszt, melynek hatása a chilisalétroménak 70%-ával egyenlő. Hogy a hatás mindig kisebb, mint a chilisalétromé, annak oka részben az, hogy a bomlásnál felszabaduló ammonia egy része a levegőbe elillan, miért is nitrogénvesztés áll elő. Másrészt a lassu bomlás folytán az első tenyészidőben a trágya összes nitrogénje nem használódik és a később keletkező oldható nitrogénnek egy része az őszi és téli csapadékkal is kimosódik.

A vérliszt és szaruliszt körülbelül egyenlő terméshatású hatásnak tekinthető és az összes organikus nitrogéntrágyák között első helyen állnak és a bennük levő nitrogén a legértékesebb.

Az organikus nitrogéntrágyák hatásában bizonyos esetekben eltérések vannak, mert az összefügg a termelt növényfeleséggel is. Ugyanis a hosszú tenyészidejű növényeknél rendszeren nagyobb a hatás, az jobban megközelíti a chilisalétromét; vagy azon növényeknél, melyek a nitrogént csak lassan vesznek fel, fejlődésük folyamán mindig egyenlően van arra szükségük, ugy sokkal jobb hatású az organikus nitrogéntrágya, mert az lassu bomlásával mindig nyújt a növényeknek tápanyagot. De azon növényeknél, melyeknek a fejlődésük egy bizonyos stádiumában nagyobb mennyiségű nitrogénre van szükségük, az organikus nitrogéntrágya már kevésbé jó hatású. Azon növényeknél, melyeknél nem csak a földfeletti termést, hanem a földalatti részt is figyelembe vesszük, az organikus nitrogéntrágyák hatása rendszeren nagyobb, mint a melyeknél csak a földfeletti termést tekintjük. (Popp.)

A fent közölt kísérletek eredményének középértékeit véve az egyes organikus nitrogéntrágyák nitrogénjét, a következő értékeknek vehetjük. A chilisalétromban levő nitrogénnek kilóját 180 fillérrel számítva lesz:

	hatás	1 kg. N ára fillér
Chilisalétrom	100	180
Vérliszt	68	124
Szaruliszt	71	128
Csontliszt	64	115
Riczinuspogácsaliszt	60	108
Melasse iszaptrágya	40	72
Gyapjupor	27	48
Koncentrált marhatrágya	20	36
Istállótrágya	45	81
Börpor	15	27

Az egyes nitrogéntrágyák nitrogén tartalmát kémiai elemzéssel meghatározva, kiszámíthatjuk a trágya 1 kgr.-jában levő nitrogén értékét, s még a káli és foszforsavtartalmat is tekintve a trágya 1 kgr.-jának értékét megállapíthatjuk.

Herke Sándor.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. Száritott sertétrágya őszi alá.

Kifizeti-e magát a száritott sertétrágya őszi alá, a mai árviszonyok mellett?

L. P.

Kérdés. Buzapácsolás mézporral.

Egy kiscgazda évről-évre égetett mézporral csáváz. Eljárása az, hogy egy mm. búzát

összekever 25 liter mézporral és ponyván vízzel jól meglocsolja. A buza valósággal megfehéredik, csak szeles időben kellemetlen az orr és szemekre. Üszögje nincs, holott szomszédjai ugyancsak panaszkodnak. Van-e értelme annak, hogy mézporral páczoljunk?

P. A.

Kérdés. Mütrágya rozs alá.

Egy távol eső és meglehetősen sovány táblába szándékozom rozsot vetni, tiszta ugarba. Trágyázni kénytelen vagyok. E nélkül pedig holdanként csak 2—3 mm.-ra számíthatok. Ezt már kipróbáltam. Mütrágyával kell magamon segíteni. Mit? Mennyit? Mikor? Hogyan?

K. R.

Kérdés. Szuperfoszfát elszórásának helyese ideje.

Czélserűbb-e a szuperfoszfátot szántás előtt vagy pedig vetés-szántás után a vetőgép előtt elszórni.

V. B.

Felelet. Mikor kell vágni a nyulzapukát című kérdésre.

Miután a nyulzapuka egyenetlenül virágzik, magja is egyenlőtlenül érik. Épen ezért nagy figyelemmel kell kísérni a mag érését, mert ha korán aratjuk, akkor nehéz lesz a magot a hüvelyből kidörzsölni, ha pedig túl-érik, akkor a hüvelyek nagy része letöredezik. A nyulzapuka magtermelésénél a főhajtások elvirágzására kell tekintettel lenni, ebben fejlődve ki a legszebb, a legegészségesebb mag. Ha tehát ezen főhajtások gubóiban a hüvelyek félig megfeketedtek, akkor az aratható lesz. Ilyenkor is a nyulzapukát csak harmattal vagy nyirkos időben szabad lekaszálni, mert különben sok hüvely letöredezik és tetemes magrészt meg veszendőbe. A learatott magnyulzapukát néhány napig villahegyekben kell szárítani, azután petrencezkébe összegyűjtjük, illetve kévékbe köthetjük s ha szára és gubói elég szárazak, ponyvás szekéren behordhatjuk a szérűbe s asztagba rakhatjuk. 3—4 hét múltán, mialatt a mag utóérésen megy át s fényes színt nyert, a lóheremag csépléséhez hasonlóan ki lehet csépelni. Ugyanis a hüvelyből a magot külön kell kidörzsölni, erre legalkalmasabb a téli fagyos idő. Legány Ödön.

Felelet. Tiszta ugar a mai gabonaárak mellett című kérdésre.

Kár, hogy a kérdésttevő nem jellemezte bővebben azt, hogy milyen az ottani földek trágyázási állapota és a megmunkálása, mert így csak a kérdésből lehet következtetni azt, hogy — nagyon silány. Ez pedig, épen a mai gabonaárak mellett nagy hiba, mert a mai viszonyok között nem az ugartartásra kell visszatérni, hanem erősebb trágyázással kell a föld termőerejét fokozni.

Az ugarral a földet egy esztendeig pihentetjük és azért természetes, hogy sovány földön a buzaugarban többet terem, mint más termény után, de ezt a termést két gazdasági évre kell megosztani, azért a mai viszonyok között okszerűbb eljárás az, ha erősebben trágyáz és nem tart ugart. Így egy évre több tiszta jövedelme lesz, mint ugartartás esetén a két évben együttesen.

Ha nincs istállótrágyája, mesterséges trágyákkal is dolgozhat. Szórasson ki a buza alá vetőszántás előtt kat. holdanként 150 kg. szuperfoszfátot és ha régebben kapott a terület istállótrágyát, 75 kg. kénsavas ammoniákat. Ha a talajban nincs elég méz, a mit ugy lehet megtudni, hogy sósavval leöntve, nem pezseg, a kénsavas ammoniák helyett a buza vetése

után 30 kg. chilisalétromot és kora tavasszal ismét 50 kg.-ot szórjon ki. Így a trágyázás költségének levonása után is több haszna lesz, mintha ugarban termesztje a búzát és ezenfelül a szuperfoszfát második évi utóhatására is számíthat.

G.

Felelet. Vöröshere magtermés című kérdésre.

Mindenesetre várnia kell kérdésttevőnek egy kiadó esőre, melynek bekövetkezése után remélni lehet, hogy a lóhere fejlődésnek indul és kielégítő magtermést hoz. Különben is magtermesztésre a második kaszálást használják, mert az első rendszeren buján fejlődik s így kevesebb magot köt, ezután meg az első kaszálás adja a tömegtakarmányt s ezt feláldozni, különösen a mi kevés takarmányt termő száraz klímánk alatt kár volna.

Legány Ödön.

Felelet. Tözeget rendszerű klotettek című kérdésre.

Kérdésttevő forduljon Dumtsa Sándor kir. dohányjövédéki igazgatóhoz Szolnokon, a ki-nek egy szabadalmazott cementbetonból készült pöczegödör találmánya van, mely mindenkor könnyen kiüríthető és tőzeggel kezelve kitűnő fekáltrágyát szolgáltat, komposztszerűen is kezelhető és teljesen szagmentes marad. Több vidéki államépítészeti hivatal építésénél ezen rendszert alkalmazza és olcsón elkészíthető.

—e—i.

HIREK.

A mezőgazdasági érdekképviselőtről szóló törvényjavaslat és a gazdasági egyesületek. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter megbízásából Rubinek Gyula, az O. M. G. E. igazgatója és Bernáth István országgyűlési képviselő, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója által kidolgozott s a mezőgazdasági érdekképviselőtről szóló törvényjavaslat előadói tervezetét most Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter azzal küldötte meg az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége központjának, hogy azt az egyes gazdasági egyesületeknek véleménynyilvánítás végett szétküldjék. Az O. M. G. E. ugy is, mint az egyesületek szövetsége elnöksége nevében Deseffy Aurél gróf meglehangú sorok kíséretében küldötte szét a szövetséges egyesületeknek a törvényjavaslat előadói tervezetét, felkérve őket, hogy az ügyet üléseiken tárgyalva, legkésőbb szeptember hó 15-ig, kialakult véleményeiket az O. M. G. E.-vel közöljék, hogy a javaslatot azután a szövetségi nagygyűlés október hó 20-án véglegesen le-tárgyalhassa s erről a minisztert értesíthesse, hogy a miniszternek is módjában álljon még ez ősz folyamán a képviselőháznak előterjesztést tenni.

A budapesti m. kir. Állatorvosi főiskolán a beiratkozások az 1908/909. tanévre szeptember hó 1—8-ig bezárólag fognak megtartatni.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, csukor-betegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

Őszi bükkönyt, őszi borsót, biborherét, muharmagot, mustármagot

minden mennyiségben állomáson átvéve és kifizetve legmagasabb áron vásárol

Mauthner Ödön

cs. és kir. udv. magkereskedése

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 33. Ajánlatok kéretnek.

Szeptember hó 9—14-ig írásbeli kérvényre a beiratkozást a főiskola tanártestülete engedélyezteteti. Ezen határidőn túl október hó 1-ig csak a földmívelésügyi miniszter adhat engedélyt a beiratkozásra. Október hó 1-én túl utólagos beiratkozási engedély nem adatik.

A beiratkozás kizárólag csak gymnáziumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján történik.

Az állatorvosi tanfolyam négy évig tart, okleveles gazdászok azonban, ha érettségi bizonyítványuk is van, három év alatt is elvégezhetik. A beiratási díj félévénként 5 K, a tandíj félévénként 30 K.

Tandijmentességet vagy állami ösztöndíj engedélyezését kérő folyamodványok külön-külön az érettségi bizonyítvány hiteles másolata és szegénységi bizonyítvány csatolása mellett a földmívelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságához czimezve a beiratás alkalmával a főiskola rektori hivatalában nyújtandók be.

A tanév elején tartandó szigorlatokra: javító előszigorlatra szeptember 2-án; javító első szigorlatra szeptember 3-án; II. szigorlatra pedig szeptember hó 4-én lehet jelentkezni.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület közgyűlése. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület f. évi augusztus hó 10-én délelőtt 10 órakor tartotta meg a vármegyei ház nagytermében rendes évi közgyűlést báró Sztojánovits György elnök elnöklété alatt. A közgyűlés báró Sztojánovits György elnök előterjesztésére egyhangulag elfogadta az elnöki jelentést, valamint a számvizsgáló bizottság elnökének Deutsch Andor által előterjesztett 1907. évi zárszámadásokat és az egyesület vagyongimutatását. Bászeli Elek másodtitkár a megalakítandó »Délmagyarországi Gazda« című szaklapra vonatkozó és a f. évi június hó 2-án az igazgató választmány által már elfogadott javaslatát a közgyűlés többek felszólalása után szintén tulnyomó sőtöbbséggel elfogadta. A közgyűlés hozzájárult a hivatalos helyiségnek a vármegyei házából Temesvár-Józsefváros Uri-utca 8. sz. alá való átköltözéséhez, valamint báró Sztojánovits György elnök azon életre való indítványához, hogy a gazdasági mesteremberek és a gazda közötti jogviszony rendezése céljából az egyesület részéről felterjesztés intéztessék a m. kir. földmívelésügyi miniszteriumhoz, továbbá Szószkány János mászlaki jegyző azon javaslatához, hogy a gazdasági egyesület karöltve szövetkezetével és a budapesti szövetkezetek erkölcsi támogatása mellett a vidéki szövetkezetek vezetői részére tanfolyamokat rendezzen és az egyesületnek a Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezetével való együttműködését. Végül dr. Fülöpp Béla társelnök azon okszerű indítványát, hogy az egyesület a vármegye alispánjához irjon át a gabona-üzög kötelező védekezésére céljából. Ezután a tisztújítás került sorra; báró Sztojánovits György elnök előterjesztésére a közgyűlés a f. évi aug. 5-iki igazgató választmány által javaslatba hozottakat egyhangú lelkesedéssel megválasztotta.

A takarmányinség enyhítése. A földmívelésügyi miniszter a takarmányinség dolgában különös sulyt kíván helyezni a gazdasági egyesületek akciójára. Ennek folytán már zalai utazása előtt *Keglevich* Gábor gróffal, a pestmegyei gazdasági egyesület elnökével hosszabban értekezett. Zalai utazását pedig fölhasználta arra, hogy az inség által első sorban érdekelt Somogy megye gazd. egyesületének elnökével, *Hoyos* Miksa gróffal és a veszprémmegyei gazd. egyesület elnökével, *Hunkár* Dénes főispánnal is értekezzen. A fejr-megyei gazd. egyesületi elnök akadályoztatása folytán Székesfehérvárott a gazd. egyesület titkára tett a miniszternek jelentést a fehér-megyei viszonyokról. Zalamegyében a tapolezai és balatonfüredi járások takarmányinségének enyhítésével foglalkozik éppen a tapolezai gazdakör, melynek elnöke *Forster* Elek. A miniszter Tapolezán léte alkalmából a gazdakör helyiségeit megtekintette, a takarmányinség ügyében tartott értekezleten

személyesen is részt vett és a gazdakörnek lelkes tevékenységéért elismerését fejezte ki.

Havasi tanulmányut. Az *O. M. G. E.* által rendezett havasi tanulmányuton részt vett husztagu társaság öt napra terjedt kirándulásáról augusztus 12-én érkezett vissza. A társaságot a beregmegei havasokon a hegyvidéki kirendeltség részéről *Marton* Ödön dr. miniszteri titkár és *Fischer* Ödön intéző kalauzolták. Megtekintette a társaság az alsóve-reczkei állami tejgazdasági iskola havasi telepeit, tanulmány tárgyává tette a havasi legelőket károsan és kedvezően befolyásoló körülményeket (lavina-károk, ösvénytaposás, zombékirtás, meliorációk, fűmag-vetés, trágyázás, földkötés, utépités, takarmány-, illetve fűmag-termelési kísérleti állomások stb.) Tanulmányozta a kirendeltségi gulyákat és a kistenyészők ugynevezett bárcás-gulyáit, bejárta Plati-Veliki-Hrabistyei stb. havasokat. A beregi havasok után a társaság a máramarosmegei havasi gazdálkodási viszonyokat tette tanulmány tárgyává, a hol a havasi berendezéseket a máramarosi erdőigazgatóság tagjainak élén *Tomcsányi* Gusztáv királyi erdőigazgató mutatta be a társaságnak. A kirándulókat, a kik között több országgyűlési képviselő és előkelő gazda volt, *Jeszenszky* Pál, az *O. M. G. E.* ügyvezető titkára vezette.

Az árpauzlet Angliában. Minthogy Angliában jelenleg nagy az árpahiány, a hazai kereskedőkre kiválóan érdekes az árpauzlet viszonyaiban való tájékozás. Az árpauzlet hajórakományokban főként Londonban összpontosul, de jelentékeny az üzlet Edinburgban, Leithban, Glaszgovban, Hullban és kisebb mértékben Liperpoolban és Brisztolban is. A nagykereskedelem középpontja azonban teljesen London. Az árpafogyasztók, mal-mok, sörfőzők, desztillálók az árpát a broker-től és a shipperektől vásárolják, a kik az árut határidőre, vagy loko a tengerentul szerzik be. A kontinentális és angol árpa vásárlása minta ellenében történik, mely esetben rendszeren a London Corn Trade Association működik választott bíróság gyanánt. Az amerikai árpát, ugyszintén a búzát és zabot hivatalos nyilatkozat ellenében adják el, a mely az áru minőségét és az áru pontos elraktározását tünteti föl a behajózás alkalmával. A mi az ideai angol árpatermést illeti, meglehetősen jó. Ha augusztusban nagy esőzés nem lesz, az angol termék nem lesz ugyan oly nagy, mint a múlt esztendőben, de minősége jobb. Az aratás augusztus végére és szeptember elejére esik és ez előtt végleges itéletet mondani nem lehet. Minthogy Anglia termése saját szükségletét nem fedezi, a hazai termelésre és kereskedelemre kiváló érdekléssel bírhat, hogy az angol piac viszonyaival megismerkedjenek és a megfelelő lépéseket megtegyék, hogy ott augusztus végén megjelenjenek.

Az árpakivitel Németországba. Az ideai árpakivitel Németország felé ugyan lassabban indul, de az eddigi eredmények máris azt mutatják, hogy Németország ezidén semmiesetre sem nélkülözheti a magyar és az osztrák sör-árpát. Hogy a kivitel ezidén még nem öltött nagyobb arányokat, azt nem a kereslet tartózkodásában, hanem inkább a gazdák tartózkodó kínálatában kell keresnünk, mert a piacra jutó finom áru még métermázsánként 20 korona árban is készséges vevőre talál. A tavalyi élnék kiviteli évad korai megindulását főleg abban kell keresnünk, hogy annak idején meglehetősen nagy mennyiség állott a kiviteli kereskedelem rendelkezésére. Ezidén azonban kisebb a termés s így a kivitelre nem igen tesznek ajánlatot, miután a piacra kerülő árpát a belföldi fogyasztók is készséggel vásárolják az aránylag magas árak mellett.

Szénakiviteli tilalom Szerbiában. A szerb kormány a miniszterium határozatához képest takarmányhiány elkerülése végett megtiltotta a széna kivitelét. Ismeretes, hogy tavaly szintén megtiltották a széna kivitelét Szerbiából.

Komlótermés-jelentés július hó végéről. A májusi általános szárazság után, júniusban helylyel-közzel eső volt is — nem is: júliusban a komlóskertek egyenletlen fejlődést mutattak. De nemcsak országreszenként, de szűkebb

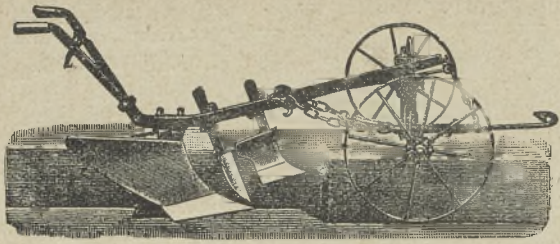
vidékeken, sőt egyes kertekben is egyenletlen kivirítással fejlődtek a komlótőkék. Utóbb a dombos vidékeken volt már több napos eső, s a tobozfejlődést talán ki fogja egyenliteni, de az országos termésreménységek körülbelül így állanak: jó termés 8—10%, közepes 40—45%, mérsékelt közepes 40%, gyenge termés 12—15%. Országreszek szerint: a *Királyhágóntul* 10—20—30 drb mellékág nőtt ugyan, de azok kurtán maradtak, naposabb helyeken a tobozosodás is kezdődik. Általán a szárazság tett 3—8% kárt, bár július 3-ik hete óta egész Erdélyben naponként vannak esőzések, ezért még a tobozfejlődéstől sokat remélnek, így 350—500 kgr.-ot is kat. holdankint. Igen szépek a kucsulatói és illyefalvi kertek. Segesvár környékén $\frac{1}{2}$, Székelykeresztúrott $\frac{2}{3}$ termést remélnek. A másik nagy komlósvideken az *Alföldön* még inkább gyengébben állanak a komlóskertek, mert egész nyáron is alig volt eső, ezért a szikesebb, agyagosabb helyeken már fonnyad a komlólomb, pedig alighogy a tobozódás általános lett. Nagyváradon már a szedés is megindult (korai saazi). A Bácskában a jól művelt kertek elég jól állanak, 300—600 kgr. termést remélnek. Sok helyen finom minőségű a toboz. A *Fel-földön* júniusban aránylag jól állottak a kertek, a júliusi esők még inkább segítettek, de azok nyomában jövő *viharok* sok kárt tettek. Átlagban 150 kgr. termést remélnek, de helyenként (Alsó-Zsember) 600 kgr. a termésreménység. A korait már júliusban leszédtek. Kilogrammonként Saazból 2 kor. 40 fillért ígérnek ugyan lanyhán. A *Dunántulon* a korait már leszédtek, kat. holdankint 250 kgr.-ot adott, a kései fajta jobb termést is ígér. A minőség általán kitünő. Viharkár 6—8% volt. Állatikár az idén országszerte kevés volt. Penészkárról már inkább hallik. Így a Bácskában s Torontálban rohamosan terjed a *rezespenész* (Kupferband) s némely kertben már is 20—30% kárt tett. Az ország 18 helyén végzett állami mütrágya kísérletek ebben a szárazságban sehol sem mutattak fejlődésbeli különbségeket, ám az öreg Khün szerint a mázsa mutatja meg az igazságot!

A külföldön. Csehországban — mint a cseh komlótanár írja — szintén megérkeztek július végére a várvavart esők, s vigabb lett a kivirítás, bár helyenként a jégeső tett károkat, szárazabb talajokon pedig még nem ért tetőt sok inda: az a vélemény tehát, hogy semmiesetre se lesz teljes termés, csak közepes! A szedés augusztus közepén indul meg. *Délsztyerországban* is sokat remélnek egy jó esőtől, a korait ott már szedik. *Württembergben* bekövetkezett a bőséges eső, erőteljesebb lett a komló fejlődése s jó mívelésű kertekben jó termést remélnek.

Az értékesítés terén még alig történik valami. A nyári komlótermelőhelyekről megindultak Saaz és Nürnberg felé az 5 kilós postakomlók: amott kilóját 2.40 koronáért veszik nem nagy kelettel, emitt a stájer nyári komló fontját 1 márkával fizetik, hát nem nagyon erőlködnek! Stájerországba már megérkezett néhány idegen vevő, a mi Dunántulunk néhány komlótermelő uradalmában is lesi már 1—2 ügynök nyaralva — a komlószárító működését, a Bácskában már élénk levelezésben vannak a helyi alkuszokkal, sőt egy-két ilyen vállalkozó jó reménységgel önálló üzleteket akar kötni. Erdélyben még minden csendes, legfeljebb litografált termés-jelentésekkel árasztják el hetenként a termelőt s már ez is jó jel!

Őszibarack- és dinnyekiállítás. A budapesti m. kir. Kertészeti Tanintézetben augusztus hónap 18—24-ig tartó őszibarack- és dinnyekiállítás iránt úgy a termelők, valamint a nagyközönség körében nagy az érdeklődés. A kiállításra jelentkezettek között az ország első dinnyetermelőinek nevével találkozunk, sőt a székesfőváros gazdasági ismétlő iskolái közül is kettő bejelentette közreműködését. Az állami kertészeti intézmények versenyeren kívül vesznek részt a kiállításon, mely siker tekintetében a tavalyit messze tulszárnyalja s azt a célt, hogy a termelők csak igazán jó és tenyésztésre érdemes dinnye- és őszibarack-fajtákkal lássák el a piacot, egy nagy lépéssel

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény-testekkel, pánczél-lemezekkel,

□ aczélgerendelylyel,

☛ állítható szarvakkal, önvezetéssel.

Többvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló- és rét-boronák,

háromtagu és egytagu hengerek,

Superior sorvetőgépek, triórök.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP-ig. Ipari mozgonyok 200 HP-ig.

Tejleadás.

A szécsényi tejszövetkezet által évenként termelt mintegy 700.000 liter tej 1909. évi április 1-től 1912. évi október 1-ig eladásra bocsáttatik.

A tejgyári épületek, a gőzerőre berendezett tejfeldolgozó és a sajtgyártáshoz szükséges gépek és szerelvények tejevőnek használatra átadatnak.

Venni szándékozók felkéretnek, hogy ajánlataikat legkésőbb 1908. évi augusztus hó 30-ig alulírottához betérjeszteni szíveskedjenek.

Szécsény (Nógrád m.) 1908. augusztus 10.

Ruszkó Antal

kir. tanácsos, tejszöv. igazgató.

Ráposztarepcze-vetőmag

métermázsánként 38 korona, vevő zsákjaiban, vagy a zsák felszámítása mellett ab v. állomás Székelyhid. Utánvételt vagy a pénz előzetes beküldése mellett. Megrendelések: **Gróf Stubenberg József számtartói hivatala, Székelyhid.**

A szab.

acetylen gőzekevilágítási készülék

nagyon olcsóvá teszi az őszi szántást, a gőzeke intenzív kihasználása által. A legtöbb magyarországi uradalom, már évek óta, kiváló eredménnyel használja. Egyedüli gyárosok:

Pick & Salis, Prag,
Havlicek-Platz No. 2.

Az összes gazdasági szerek raktára.

Azonnal bérbeadó!

1470 holdas szép fekvésű

BIRTOK

Abaujme gyében, prima szántóföld és kaszáló, mely takarmánytermelésre kitűnően alkalmas, jókarban lévő épületek, bérlő részére jó lakóház, teljes gazdasági felszerelés, igás és haszonállatokkal (ca. 900 db. juh) vagy anélkül azonnal bérbeadó. Közvetítők kizárva. — Czim a kiadóhivatalban 1009. szám alatt.

A mikosdi uradalom ajánlja

őszi vetésre

éveken át kipróbált „Vilmoim Andrieux“-től szerzett eredeti mag után termelt, az idei nagy szárazságnak nagyon ellentálló francia búzáit, ugymint:

Bordeaux, Bon-Fermier és Gros-Bleu-t

100 kilónként 26 koronáért ab vasuti állomás Zalabér, vevő zsákjaiban szállítva, a vételár előzetes beküldése mellett. — Bővebbet:

Urada lmi intézőség,
Mikosd-puszta per Zalabér.

A pekingi kacsatenyészet a baromfityénésztés koronája.

Fiatall, 8 napos kacsákat szállítok darabonként 1 koronáért, 4 hetes és 1/2 kg. sulyuakat a 3 kor.-ért, 7 heteseket 2 kg. sulyuakat a 5 kor.-ért, 200 drb 4-5 kgos tenyészka csáim után. Figyelmes kiszolgálás, nincs rizikó, mert láthatóan csomagolok. A kis kacsák jól fejlettek és szép testalkatúak. Az én 2 és 3 éves tenyészka csáim tojás hozama évenként 130 darab. Tenyésztojások az idény előhaladottsága miatt tuczatonként 4 korona. Szállítás bérmentve és utánvét mellett. Legnagyobb magyar pekingi kacsatenyészet.

Wache flajos, Győr.

Istálló-mennyezetek
tökéletes páramentesítése.

medves falak
gyökerez szárazzá tételé, szab. „KOSMOS“ hornyolt aszfaltlemezzel

Kitűnően bevált.
FELVILÁGOSÍTÁST AD:

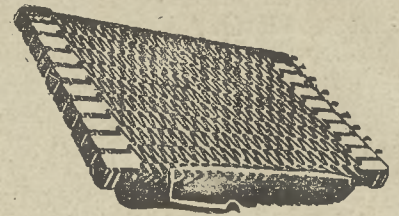
GREIF ANTAL, mérnök,
Budapest, VIII., Sajtórom-utca 10.
(TELEFON.) (TELEFON.)

„UNIKUM“ magas tűzálló képességű takarékröstélyok!

Tartós!!

Nem salakosodik!

Nem görbül!!

Nagy

szénmeg-

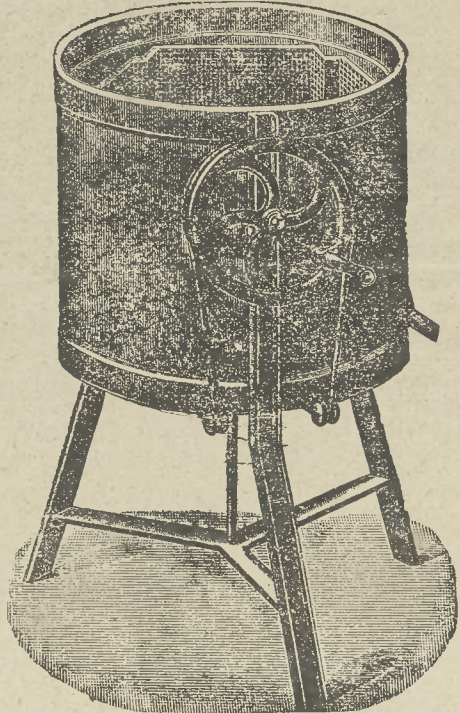
takarítás!!

Azonkívül jutányosan szállítunk bármely más rendszerű röstélyokat is. A Van-Baerle féle S. S. jegyű kazánköszöda nem titkos szer

BÁRDOS és BRACHFELD

műszaki nagykereskedés és hat. eng. villamossági vállalat

BUDAPEST, VI. KER., GYÁR-UTCZA 23. SZÁM

Méhészetben
szükségelt összes eszközöket

robbanásmentes edényeket, hirdetési táblákat és minden e szakba vágó árút gyárt a

Magyar fémlemez ipar R.-T.
Budapest
Erzsébet királyné-ut 57-59.

Gőzekék, uti mozdonyok, cséplőgépek hajtásához.

Felvilágosítás- és szakszerű utasítással szolgálunk. Szíves megkeresések: **Zentral-Direction der Österreichischen Berg- und Hüttenwerks-Gesellschaft Teschen, (Osztrák Szilézia)** vagy:

Az Osztrák Bánya- és Kohászati Társaság Magyarországi Képviseletéhez Budapesten, IX. kerület, Üllői-út 25. szám (Köztelek) földszint 3. szám kéretnek.

MAGYAR LÁNCZKUT- ÉS GÉPGYÁR

RACK G. ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-UT 133/b.

Telefon: 95-37. — Sürgőnyezim: Lánczkutgyár Budapest Thökölyut.

LÁNCZKUTAK

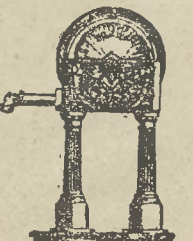
a legmodernebb javított szerkezettel, csövek rézből, láncz czinezett aczélból. — Gummi könnyen kicserélhető.

Minden mélységre alkalmas.

Nagy munkaképesség. Könnyű járás.

HUNGARIA nyitott lánczkut

DIANA zárt lánczkut

Vétel és kölcsön, új és egyszer használt

kar / tellen kívüli

burgonya-
mag-
gabona-
faszén-
gyapjú-

ZSÁK

kazal-
repcze-
behordási
rostaalj-
waggon-

PONYVA

NAGEL ADOLF

Budapest, Arany János-utca 10.

„HUNGARIA“ kettős kézi kéve-
kötelek favéggel, aratógép zsine-
gek, szőlőkötöző fonál, kötéláru,
zsák-zsineg, lópokróc.

Zsák- és ponyvagár. Kölcsönintézet. Vétel,
eladás és cserélés.

Sürgönyczim: Nagel Budapest. Vidéki telefon 35—92.

Pinzgauer bikavásár Maishofenben, Zell am See mellett.

F. é. szeptember hó 10-én tartatik meg a pinzgauer bikavásár. Épúgy mint az előző években, csakis kitűnő, fiatal és fajtisza pinzgauer 1—2 éves tenyészbikák állítatnak majdan ki és nevezetesen a törzskönyvezett paraszttenyészet fog igen nemes állatokkal azon bővelkedni. Oly bikák, melyek nem Pinzgauer és Pongauból valók, ugyszintén tehének és kereskedők állatai a vásárról kizáratnak. 150—200 bika lesz felhajtva s így alkalom nyílik a tenyésztőknek és a pinzgauer szarvasmarha kedvelőinek a javát kiválogatni és előnyös vételeket megkötni.

Az eddig megtartott pinzgauer bikavásárokon teljesen egyöntetű és az ideális fajtaképnek megfelelő anyag, amely a tökéletes külső, jó fejlődés és nagyság által feltűnt, tündökölt és arról tanuskodik, hogy a tenyésztés hazájában, a Pinzgauer és Pongauban, modern tenyésztés üzetik és e tenyésztés az utolsó években nevezetes előhaladást tett.

Valamennyi, a vásárra felhajtandó állatok a havasi legelőkön nyaraltak, az idő minden viszontagságainak kitétetek, igen edzetek, ellentállóképesek és jó legelő kondiczióban vannak.

Maishofen vasut, posta és távirda, valamint marharakodó-állomás, Zell am See-től egy órányira fekszik, ahol a gyorsvonatokhoz kocsik rendelkezésre állanak.

A vásárolt állatok bewaggonirozásáról, ugyszintén ápolókról, kocsikról és havasi vezetőkről kívánatra a község előljárósága gondoskodik.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, sovány, úgy hizott állapotban **URL REZSÓ** sertésbizományosnál, Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári serfőzde

bérpalota). — Telefon: 97—05 Interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

1900. évi párisi világkiállításon „GRAND PRIX“.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére,

50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

Egy doboz ára K 1.40, fél doboz 70 fillér.

Kwizda-féle

korneuburgi marhatáppor

csakis ezen védjeggyel valódi.

Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám. VI., Andrassy-ut 26. szám.

A szőlő trágyázása.

Írta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Gyakorlati útmutató arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és mű-kereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megrendelhető a Gazdasági Lapok kiadóhivatalában, Budapest, IV., Múzeum-körút 7.

Nemcsak lovak,
hanem marhák
is legjobban és leggyorsabban a
STEWART
amerikai nyíró ollóval
nyíratnak meg.

Több száz fényes ajánló bizonyítvány! Kérje a 258-ik prospektust!

Rudolf Krása, Wien, VII., Kirchengasse 29.

„AGRARIA“ ERŐTAKARMÁNYGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST, V., BATHORY-U. 5.

Ajánlja Agraria védjegyzett, kitűnő minőségű, saját gépzemével gyártott elsőrendű

erőtakarmányát.

2 drb Karakul

félvér tenyészkos azonnali átvételre eladó, telivér Karakul kosbárányok jövő évre előjegyezhetők. Dr. K. Tompa Arthur gazdasága Kr.-Horvát, Szilágy m.

Hirdetmény.

A földmészvászárhelyi m. kir. földművesiskolánál f. é. október hó 1-én új tanév nyílik meg. Célja az iskolának két évi időtartam alatt a tanulól beiratkozó kis gazda és földműves, egyáltalán az okszerű mezeli gazdálkodás iránt érdeklődő, 16 éves kort már elért ifjakat oly gazdákká nevelni, kik részint saját birtokukon gazdálkodva, részint pedig mint gazdasági, uradalmi alkalmazottak, a hazának jól képezett, hasznos polgárai legyenek. A tanulónak félévenként előre bentlakással járó teljes és jó ellátás ezimén 150 koronát kell az iskola házi pénztárába lefizetni. Egyszerű gazdász ruházatról, valamint a csekély kiadást okozó tankönyv és írószerekről a tanuló maga tartozik gondoskodni. A tanulók szakszerű képzéséről és gondos neveléséről az iskola jó hírneve, valamint az állásba menni óhajtott végzett tanulóknak sikeres elhelyezhetése tanuskodik. Bővebb felvilágosítással az iskola igazgatósága szívesen szolgál.

Prima bánáti

magrepcze

36 korona métermázsánként kapható

Deutsch Jakobnál

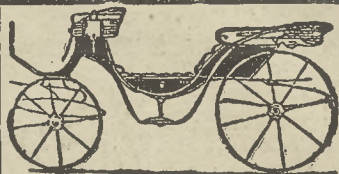
≡ Nagybecskereken. ≡

100 pár díszlőszerszám.

Mell- és kumet, ezüst- és aranydíszítésűek, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótarok, régi és új esőköpenyek, halinacsizmák, zöld munkaszubbonyok, mindenféle uniformisok, livrők, férfi-, női- és gyermek-nyerkek, régi és új fegyverek, kardok és puskák, tűzálló kasszák minden nagyságban, kézi vaskazetták, másoló prések, gyepelősarak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban mint bárhol kaphatók.

Wien, IX., Trödlerhalle 105. — Telefon 20.745. — A küldemény utánvétellel eszközöltetik. Nem alkalmas tárgy kicseréltetik.

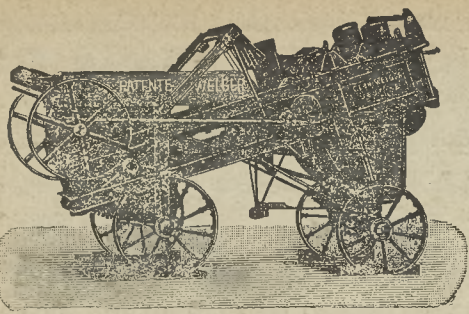

Kocsigyártás.

Budapesti kovács- és kocsigyártó-
ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucsernok Szövetkezet

BUDAPEST, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.
Magyarország legnagyobb kocsi-raktára.

GÉPVÁSÁR

Ajánlható beszerzési források.

„Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r.t. Mosonban.

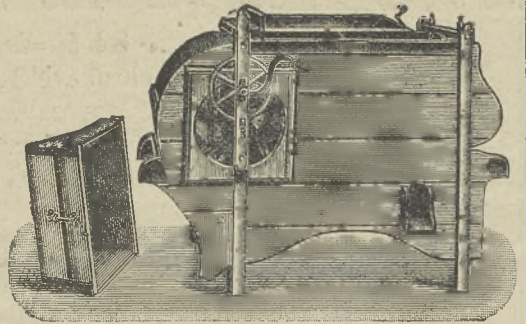
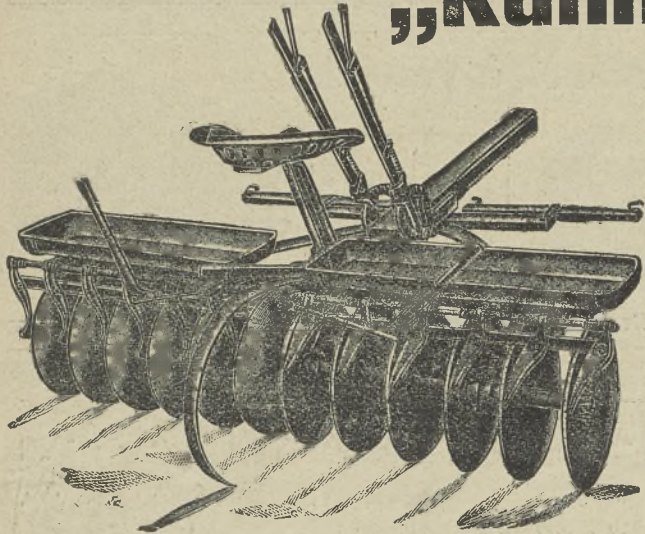
Főraktár: BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRUT 57/a. sz.

Ajánlja legjobb kivitelű

járgányos cséplőkészleteit, gabonatisztító rostákat stb.

Tarlóhántásra:

Tárcsás boroná-
kat, rugós, fogas
boronákat, három
és négyvasu ekéket.

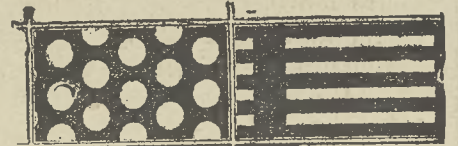
Stahel és Lenner

Zrieur- és lemez-
lyukasztó-gyár

BUDAPEST.

Ajánljuk TRIEURJEINKET
és OSZTÁLYOZÓ GÉPEIN-
KET gabona és hüvelyesek
tisztítására és osztályozására

TÖREKROSTÁK és minden
fajta LEMÉZROSTA gőz-
cséplő gépek számára.

MÓTOROK

mindenféle gazdasági gépek hajtására.

A hajtóerő benzin, spiritusz, kohógáz vagy generátorgáz. Üzemköltség
1 1/2 - 2 1/2 fillér óránként és lóerőnként.

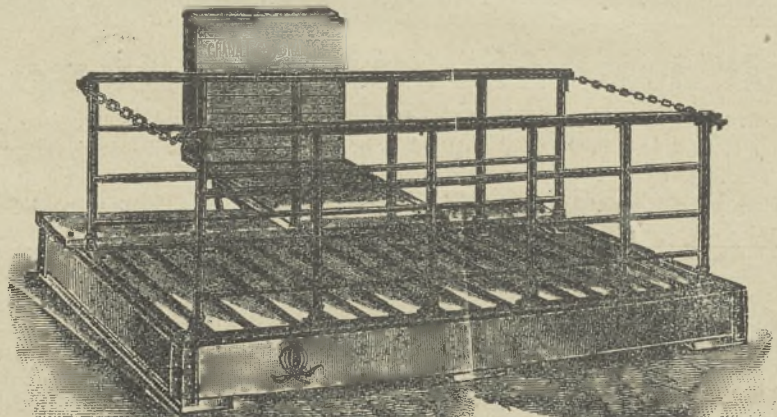
Gőzekék. Gabonaelevátorok. Őrlő-
és daráló hengerszékek. Benzin- és
spiritusz-lokomobilok. Villamos vi-
lágítás teljes berendezése. Villamos
ívlámpák.

Árjegyzékkel és költségvetéssel szívesen szolgál

Ganz és Társa

vasöntő- és gépgyár részvénytársulat BUDAPESTEN.

„GRANAT“ MÉRLEGGYÁR ZWARG ÉS RINGEISEN TESTVÉREK BUDAPESTEN.

Ajánlják mérleggyártmányaikat és pedig: egyensúly-, tízedes-, százados-
élőállat- és hidmérlegeiket a legmegbízhatóbb és legolcsóbb kivitelben. — Gyár:
III. ker., Szépvölgy- RINGEISEN TESTVÉREK V. ker., Hold-
utca 8. sz. Raktár: RINGEISEN TESTVÉREK V. ker., Hold-
utca 21. sz.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE

szabadalmazott

TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

az egyedüli és utolérhetlen szerkezet, mely a tengeriszárat legtökéletesebben tépi szét és így a zsom-
bolyázáshoz előkészíti takarmányozási célokra.

!!! Szaktekintélyű gazdák által minden gazdaságban nélkülözhetlen gépnek kijelentve. !!!

1908. évi tökéletesített kivitelben
gyártja a szabadalom-tulajdonos

„NICHOLSON“

gépgyár részvénytársaság,
Budapest, Váci-út 17. sz.

Ismertetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.

Arany érem
Szeged 1899
Arany érem
Budapest 1899
Arany érem
Pozsony 1902
hidraulikus
sajtóért.

Hydraulikus sajtók

szőlő és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára, 2 kitalható kosárral vagy 1 kosárral.

Már igen tete-
mes számban
üzembe helyez-
tetett.

Gyártanak és
szállítanak jót-
állás mellett mint
különlegességet
a legújabb szer-
kezetben.

MAYFARTH PH. és TÁRSA, BÉCS, II/1.

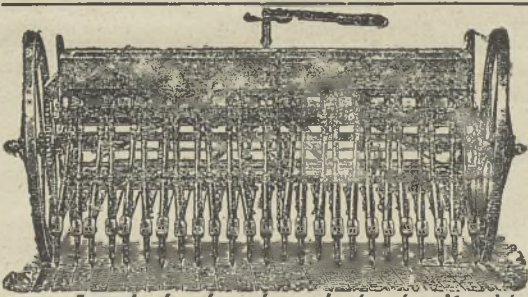
különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek.

PROPPER SAMU

MEZŐGAZDASÁGI GÉPRAKTÁRA
BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRUT 52.

Ajánlja mérsékelt
árakon a jelen
idényre SACK RUDOLF
elismert kivitű gyárt-
mányait, aczélekéit,
vasboronáit, könnyű és
szilárd sorvetőgépeit,

szecsavágó- és répavágó-gépeit kézi, járgány- és gőzhajtásra.

Elsőrendű biztonsági járgányait.

„WESTFALIA“ műtrágyaszóró-gépeit,
a jelenkor legjobb szerkezetű **takarmánypároló-készülékeit**

és minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga a

KÁLI,

a melynek hiánya teljes termések elérését lehetetlenné teszi.

Különösen sok kálira van szükségük a **kapásnövényeknek, herféléknek és réteknek, úgy az árpának és szőlőnek.** Különösen szegények káliban a **homok- és tőzeg-talajok** és feltétlen szükséges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a phosphorsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmények közt sem biztosítja a lehetőleg legnagyobb termés elérését. A mi viszonyaink között leginkább a 40% **kálisó** bir jelentőséggel, miután abban a tiszta kálit, vagyis a kiló százalékát a kisebb szállítási költség miatt legelősből vásárolhatjuk. — A káli-trágyák alkalmazásáról a **Kálisyndikátus mezőgazdasági tájékoztató irodája: Budapest, IX., Üllői-ut 36., József-körút sarok,** díjtalanul és kötelezettség nélkül nyújt felvilágosítást és érdeklődőknek az erre vonatkozó szakmunkákat **díjtalanul** rendelkezésükre bocsátja.

HAUPTNER

**Állattenyésztési és ápolási, valamint
állatorvosi műszerek és eszközök!**

mint: bárszingsondák, trocárok, Irrigatorok, sebfecskendők, klystírek, Dr. Raebiger-féle hüvelykenőcs-fecskendő, szegecselhető Crotalla füljelzők, tetováló fogók, ló- és marhanyíró-gépek és ollók, stb. stb. — Magyarországi főraktár:

GEITTNER és RAUSCH
ezégnél

Budapest, VI., Andrásy-ut 8. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A tarlóhántás Bächer könnyű négybarázdás hántóékeje
legcélszerűbb Bächer könnyű hárombarázdás hántóékeje
eszközei: JOHNSTON tarlóhántó tárcsás boronája.

Legjobb aczélanyag, csekély önsúly, kevés vonóerő, ideális munkateljesítmény.

Tessék ajánlatot kérni! Olesó árak!

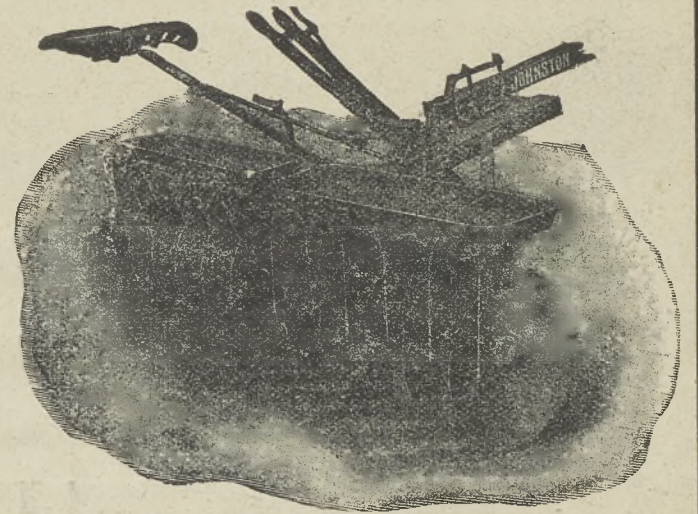
BÄCHER RUDOLF

SPECZIÁLIS EKE ÉS TALAJ-
MŰVELŐ ESZKÖZÖK GYÁRA.

VEZÉRKÉPVISELET ÉS FŐRAKTÁR:

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 68.

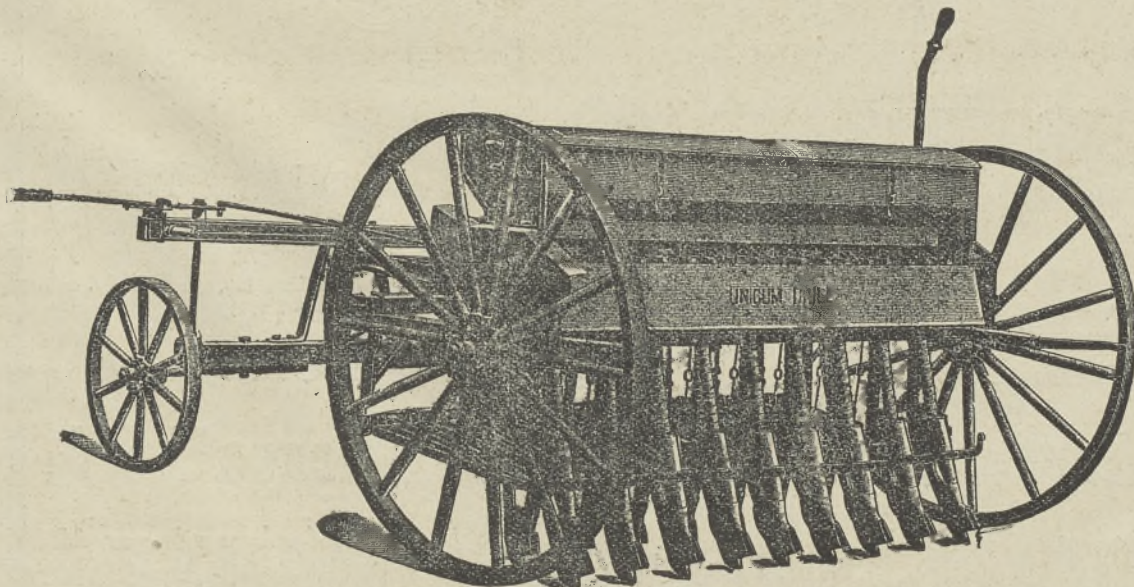
Az eredeti MELICHAH gyártmányu, páros sorszámú

„UNIKUM DRILL“

a jelenkor legtökéletesebb sorvetőgépe.

Utolérhetetlenül precíz vetés, hegynek-völgynek teljes egyforma, ideálisan tökéletes magelosztás, végtelen könnyű és biztos kormányzás, feltűnő csekély vonóerőszükséglet, szilárd kivitel, elsőrendű anyag, bámulatlan egyszerű szerkezet és könnyű kezelés ama jellegzetes tulajdonságok, melyeknek ezen sorvetőgép általános kedveltségét köszönheti. Több mint 32.000 darab használatban. Számátalan elsőrendű kivitű és sok száz elismerőlevél a világ minden részéből.

Újabb speciálisok: műtrágyaszórógépek és műtrágyaszóróval kombinált sorvetőgépek. Különleges répavetőgépek és amerikai rendszerű kukoriczafészekberakók (a Hermann-féle művelésmódhoz). Chiliszórók a cukorrépa feltrágyázásához.

MELICHAH FERENCZ
sorvető- és műtrágyaszórógépek gyára

Vezéreképviselet
és főraktár:

Szücs Zsigmond
Budapest, VI., Nagymező-utcza 68.

Gőzekéket

gőz-uthengereket és gőz-utimozdonyokat

leglökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállítanak

JOHN FOWLER & Co.

BUDAPEST—KELENFÖLD, vasut-állomás-szal szemben.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

TELEFON: 42-50.

Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktéglikat, cement-födélcserepeket, csöveket csatornázásra, alagsóvezéseket, padlólapokat, itató vályukat stb. **Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.** Kívánatra ingyen küldjük 84-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. **Levelezés magyar nyelven.**

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gasparly & Co.

MARKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

270 munkás
95 szabadalom stb.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám,

Alakult 1900. Biztosítéki alap: Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,970.340.- kor.
Tartalékok . . . . . 764.760.16 "

Összesen: 2,735.104.16 kor

1901. évi fölösleg 90.349.- kor. 1904. évi fölösleg 72.488.23 kor.
1902. " 59.782.26 " 1905. " 61.780.60 "
1903. " 109.331.73 " 1906. " 39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módzatok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban része stülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat, 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

75-76 kg.-os rendkívül bőven termő, korai érésű, fagyálló

Kolostor-rozs,

továbbá ugyancsak bőtermő, erős szalmájú, korán érő

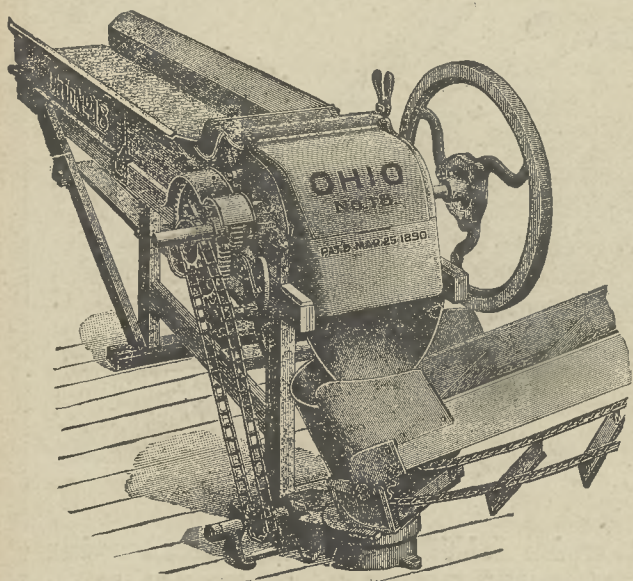
Prof. Heinrich-rozs

75-76 kg. hl.-súlyu kapható vetőmagnak gondosan előkészítve és legkorábbi tavaszi takarmányt szolgáltató

Szent Jánosnapi rozs

kitünő minőségben kapható, vevő zsákjaiban a tornyospálczai vagy kisvárdai állomásra szállítva mm.-kint 20 korona árban, míg a készlet tart. — Megkeresések

REIZMANN HERMAN gazdaságainak központi irodája, Kisvárdai
czimre intézendők.

Mc CORMICK tárcsásborona

tarlóhántásra,

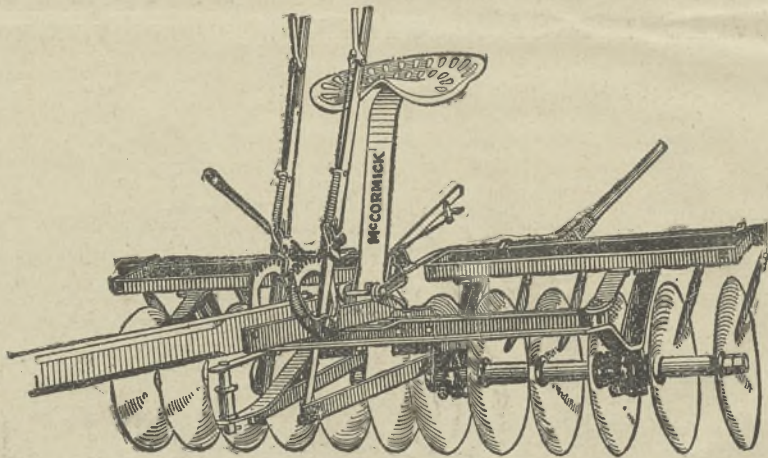
vetőszántásra,

rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

„OHIO“ EREDETI & AMERIKAI tengeriszár-tépő-,

zöldtakarmányapritó és szalmaszeccskázógép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Comp., Chicago U. S. A.

Igazgatósága és főraktára: Budapest, U., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.